

Gusman de regtschapene : drama in 5 bedrijven

<https://hdl.handle.net/1874/366436>

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT

TE UTRECHT

1929

Verzameling tooneelstukken

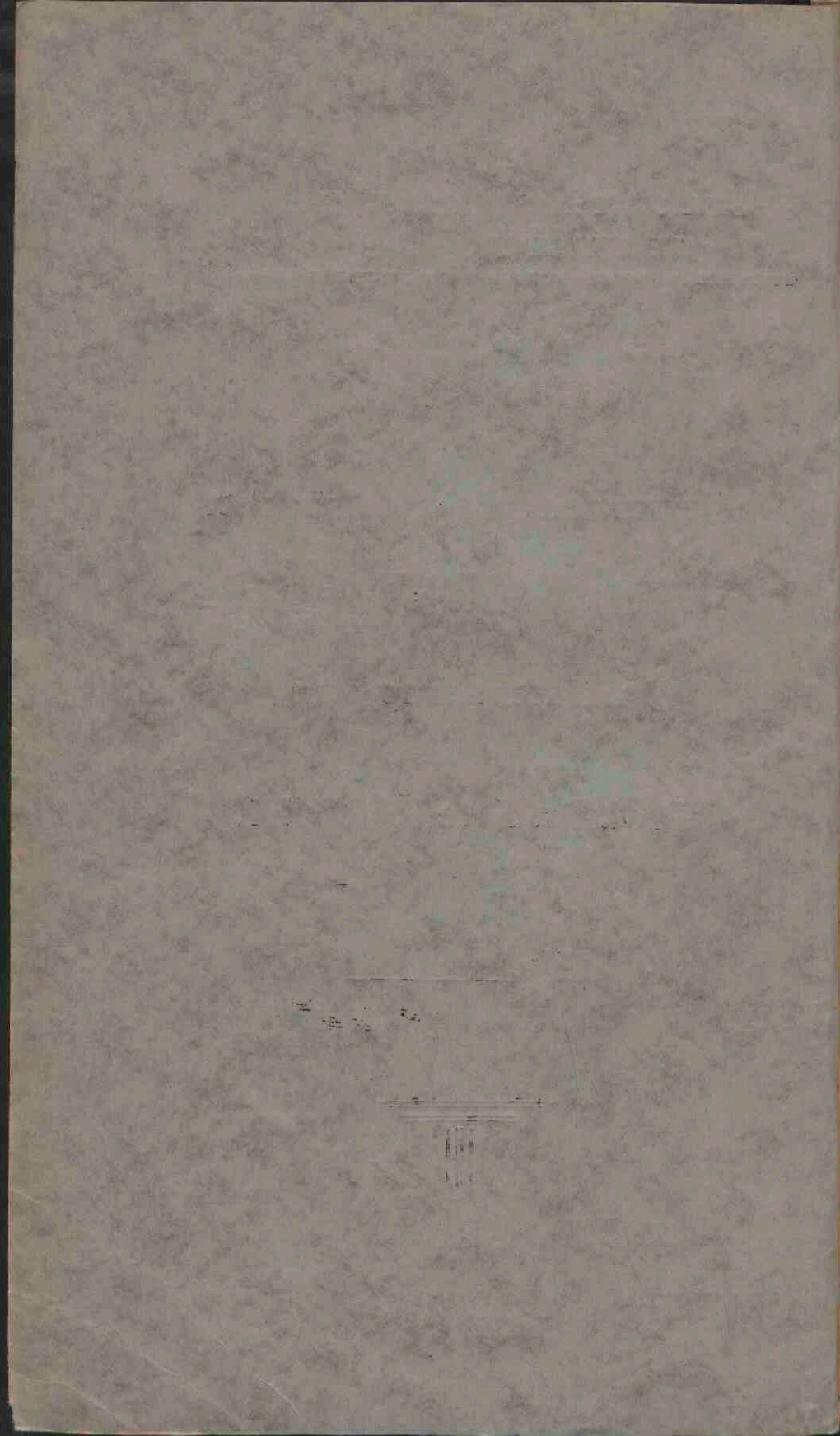
uit de

nalatenschap van

Prof. Dr. J. te WINKEL

No. 8

*Dr. J. de Witt
N. 302 b*

GUSMAN DE RECHTSCHAPENE,

(GUSMAN LE BRAVE.)

NAAR

MÉRY,

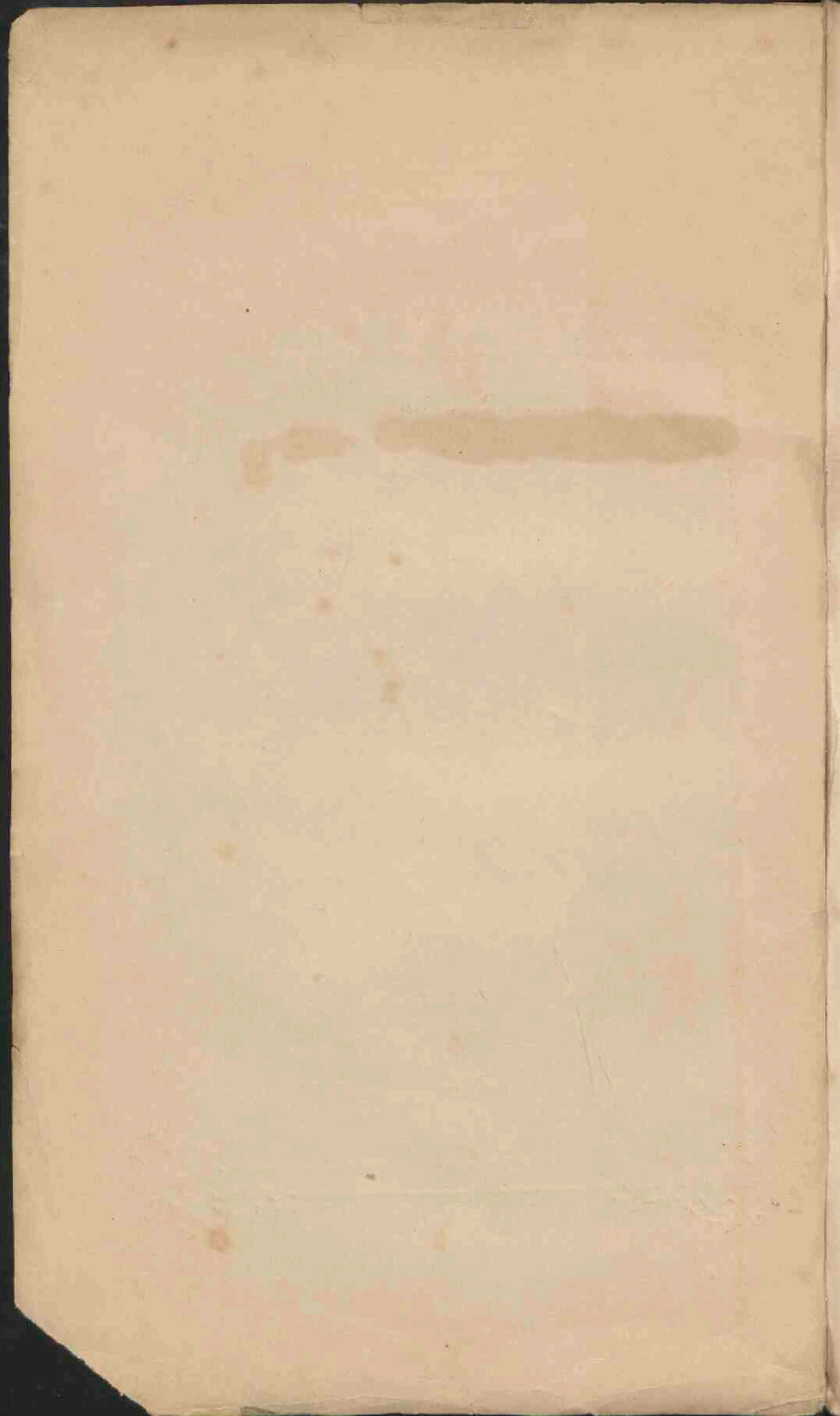
DOOR

F. H. GREB.

AMSTERDAM,

L. F. J. HASSELS.

1862.

GUSMAN DE REGTSCHAPENE.

(GUSMAN LE BRAVE.)

VERBODEN TOEGANG TOT DEZELVE
GEBIEDEN DE WEGEN
VAN DE WEGEN

GEDRUKT BIJ ELLERMAN & HOITSEMA.

GUSMAN DE REGTSCHAPENE.

(GUSMAN LE BRAVE.)

DRAMA IN VIJF BEDRIJVEN

VAN

M É R Y,

IN HOLLANDSCHE VERZEN OVERGEBRAGT

DOOR

F. H. GREB.

AMSTERDAM,

L. F. J. HASSELS.

1862.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

(GIVEN IN THE DEPARTMENT)

RECEIVED IN THE DEPARTMENT

M. R. Y.

IN THE DEPARTMENT OF

E. M. G. B.

RECEIVED

J. M. G. B.

1900

AAN

MIJNEN ZEER WAARDEN VRIEND

L. F. J. HASSELS,

Voorzitter van het Letterkundig Genootschap:

DOOR OEFENING GROOTER,

TE AMSTERDAM.

en in hem aan al de hooggeschatte

WERKENDE LEDEN

dier bloeiende Vereeniging, uit opregte belang-
stelling, achting en vriendschap opgedragen door
hun Eerelid en Vriend

ROTTERDAM,

Mei 1862.

F. H. GREB.

E E R S T E B E D R I J F.

*Het tooneel verbeeldt eene groote zaal in den Alcazar te Sévilië.
Tuin op den achtergrond.*

E E R S T E T O O N E E L.

DON LUIS, DON LOPEZ, DON CARLOS, DON DIÉGO. *Groepen van Edellieden,
Dames en Pagies.*

DON LUIS.

De vrede is dan 't eind tot aller heil gesloten!

DON CARLOS.

De burgerkrijg gebluscht, de tweedragt uitgestooten!

DON LUIS.

Weér zijn wij te *Sévielje*, in *d'Alcazar*. Wat vreugd,
Nu 'k dit paleis herzie, zoo dierbaar aan mijn jeugd!

DON LOPEZ, *naderende.*

Don Sanche's kroon mag thans in vollen luister gloren.

DON CARLOS.

Léon, *Kastielje* moet zijn rijk weér toebehooren.

Wat onverhoopt geluk!

DON LUIS.

Dat hij te rogt ontving.

DON LOPEZ.

Toch heeft zijn vader hem ontërfd, als oproerling.

Nu, wat verleden is, wordt wijsselijk vergeten,

En de eendragt neemt de plaats van lang verjaarde veten.

DON CARLOS.

Zelfs 's Konings broeder, Don Juan, wiens stoute geest
Zoo vaak het voorwerp van ontzetting is geweest,
Zelfs hij heeft, naar men zegt, weêr *Spanje* trouw gezworen.

DON LOPEZ.

't Kasteel van *Burgos* was ten kerker hem beschoren.

DON LUIS.

Thans, zegt men, is de Infant vergeven en bevrijd.

DON LOPEZ.

Ik ken hem al te goed, en ducht hem t' allen tijd.

DON CARLOS.

De Koning had hem nooit in vrijheid moeten stellen.

DON LOPEZ.

Ja, 't is een groote fout!

DON LUIS.

Kan nog de vrees u kwellen?

Don Sanche is magtig thans; heel *Spanje* buigt voor hem,
En de Infant staat alléén, ontbloot van steun en stem.
De muzelmannen, met vereenden moed bevochten,
Zien zich alóm verjaagd uit legerplaats en krochten,
En 't laatste bolwerk van hun schandelijk gezag,
Tarifa, God zij lof! toont weêr de Christenvlag.

(Algemeene beweging. Don Diégo verlaat de groep, waar hij in gesprek
was, en treedt nader.)

DON DIÉGO.

Tarifa?

DON CARLOS.

Schoon kleinood! Onschatbaar zegevieren!

DON LOPEZ.

Die sterkte mag op nieuw *Kastielje's* kroon versieren.

DON LUIS.

Een held herwon haar.

DON DIÉGO.

En zijn naam?

DON LOPEZ.

Klonk onverwacht.

Die krijgsman toch werd door Don Sanche steeds veracht.
Alonzo Pérez de Gusman.

DON DIÉGO.

Een waardig strijder,

Volleerd als opperhoofd!

DON CARLOS.

Een Cid! een landbevrijder!

DON LOPEZ.

Doch die voorzeker nooit de gunst deelt van den Vorst.

DON LUIS.

Waarom niet?

DON LOPEZ.

Wijl zijn zwaard hem eens bekampen dorst.

DON LUIS.

Maar voor den Koning, voor Alfonsus en diens regten,
Toen een oproer'ge zoon zijn' vader dorst bevechten.

DON LOPEZ.

't Moog' zijn! Thans wordt Don Sanche, als hij nog wraakzucht
De schoonste kans geboón, dat hij dien lust voldoet, (voedt,
En nooit zal *Tarifa*, wat Gusman moog' verlangen,
Den winnaar van zijn' wal tot gouverneur ontvangen.

TWEDE TOONEEL.

De vorigen, JOSE.

JOSE, *voorwaarts tredende.*

En wien benoemt men dan?

DON LUIS.

Van waar die vreemdling hier?

JOSE.

Van *Tarifa*... 'k heet Jose, en Gusman is mij dier.
 't Beleg van *Tarifa* deed schoone lauwrēn rapen;
 't Was woelig in den storm, en heet in 't oorlogswapen.

DON CARLOS.

En thans behoort de stad den Koning?

JOSE.

Edle Heer!

Gelijk uw minnares u toebehoort... neen, meer!
 De trouwste schoone toch verruilt zoo ligt van minnaar,
 Maar nooit kent *Tarifa* een' andren overwinnaar!

DON LUIS.

Gij spreekt met ons, als waart ge een edelman als wij.
 Uw rang, uw titels?... spreek!

JOSE.

Onnutte vraag aan mij!

Ik ben soldaat, niets meer! Voor u moog' 't weinig heeten,
 Voor mij is 't veel. Geheel mijn leven werd gesleten
 In 't krijgspak, en ik kan u leeren, edle stoet!
 Hoe men met de ijzren knods de hoofden plettren moet,
 Of hoe men, juist ter tijd in 't strijdperk opgekomen,
 Met wissel slag of stoot het moorsche bloed doet stroomen.

DON LUIS.

Een held, nog onbekend!..

JOSE.

Neen! 'k Ben slechts, wat gij zijt,
 Fidalgos! nog scholier, nog leerling in den strijd.
 Spreek mij van Gusman!.. Door zijn lessen onderwezen,
 Wat zijn wij, wij bij hem, in krijgskunst uitgelezen?

Voor hem verdwijnt uw roem, als de ijde dwaallichtglans
Op 't laag moeras, wanneer de zon daagt aan den trans!..
Ik ben de schildknaap van die zon.

DON CARLOS.

't Mogt dus gelukken?

De Moor zag *Tarifa* door *Gusman* zich ontrukken?

JOSE.

Gelijk ik u verhaalde, en schielijk bovendien.
't Is, of mijn oog van hier den kampstrijd nog kan zien.
Een morenschedel gaat in hardheid 't al te boven,
Maar 'k mogt er minstens voor mijn aandeel dertig kloven,
Toen ik den wal beklom, met davrende' oorlogskreet.
Mijn zwaard was zuiver staal, in *Murcia* gesmeed;
Wel nu! die kop bij kop, verbrijzeld onder 't stormen,
Kon mijn gehard rapier als in een zaag vervormen!
Dit zwaard, zoo schoon van greep als deugdzaam evenzeer,
Is nieuw, en 't waard geschenk van *Spanje's* held, mijn heer.
En zou Don *Sanche*, zou de Koning 't durven wagen,
't Bevel een' ander' dan mijn' meester op te dragen?
Indien zulk onregt ooit gepleegd kon worden, dan,
Ik zweer het bij dit zwaard, werd Jose — muzelman!

(*ALIATAR verschijnt.*)

DON LUIS.

Dus werd er hevig voor *Tarifa's* wal gestreden?

JOSE, op *ALIATAR wijzende.*

Fidalgos! vraagt het hem, dien gij ziet nader treden.

DON LUIS.

Een Moor?

JOSE.

Als afgezant verschenen aan dit Hof.
Schoon vijand, dwong zijn moed ons eerbied af en lof!

Spreek, edle Aliatar! Hoe werd de vest besprongen?
Hoe was de strijd, toen wij haar stormend binnendrongen?

DERDE TOONEEL.

De vorigen, ALIATAR.

ALIATAR.

Marocco's Opperheer sprak eens dit woord tot mij:
„Ziet gij op gindsche rots die stad, aan de overzij'
„Van Afrika? Wel nu! Ik heb haar uitgelezen,
„Om ons ten sleutel van *Kastielje's* Rijk te wezen.
„Tarifa zij door u verdedigd en bewaard,
„Als eerste vestingmuur van *Andalusie's* gaard.”
'k Heb zijn bevel voldaan, maar moest in de uitkomst falen;
Een Hooger Magt alléén kan zege of val bepalen!
Helaas! een nieuwe Cid verhief zich tegen mij...
De Heer alléén is groot!.. In Hem gelooven wij!

JOSE.

Wat edel hart!.. Zijn taal doet mij den heiden minnen:
't Omkleedsel van een' moor, maar Christendeugd van binnen!

DON LUIS, *den Infant ziende naderende.*

'k Zie d' Infant nadertreên.

DON CARLOS.

Laat ons zijn komst ontvliên.

DON LUIS.

Gaan wij in de eerste plaats den Koning hulde biên.

*(De Infant blijft op den achtergrond staan, en ziet de hovelingen na,
die zich verwijderen.)*

JOSE.

Mijn meester toeft.

(Tegen ALIATAR.)

Vaarwel! Ik hoop, u weêr te aanschouwen.

(Hij vertrekt.)

VIERDE TOONEEL.

ALIATAR, *de Infant* DON JUAN.

ALIATAR.

Op mijn belofte, Prins! kan men als vriend vertrouwen.
De Vorst van *Afrika* aanvaardt uw krijgsverbond;
Verzuim geen tijd, vlieg heen, vereenig u terstond
Met 's Konings oorlogsmagt, en trek uw' broeder tegen...

DE INFANT.

o Neen!.. Onmogelijk!

ALIATAR.

Hoe! Er is niets vreemds gelegen

In 't plan, u aangeboôn.

DE INFANT.

't Kan zijn!

ALIATAR.

Ten allen tijd'

Verbond Mahomedaan en Christen zich ten strijd,
Wanneer één groot gevaar voor beiden op kwam dagen.
Laat ons Don Sanche op nieuw uit zijn triomf verjagen,
En als het Spaansche Rijk mij weér verwinnaar ziet,
Schenk ik u 't schoon *Kastielje* en *León's* erfgebied.

DE INFANT.

Gewis vergeet gij, dat zij reeds mij toebehooren.

ALIATAR.

Nog niet!

DE INFANT.

Mijn regt is meer dan alle hulp der Mooren.
Mijn vader liet mij twee gewesten, rijk en vrij,
Sévielje en *Badajoz*; Don Sanche ontnam ze mij;
Maar 'k blijf bedaard, wat ook door hem worde ondernomen;
Ik wacht het uur *mijns* tijds — het is nog niet gekomen!

En schoon hij door geweld mij 't erfdeel heeft ontroofd,
Geweld herwint het eens, en plettert hem het hoofd!

ALIATAR.

Mijn degen is aan u; gij kunt steeds op mij bouwen;
Maar, Prins! herwin vooral den bijstand en 't vertrouwen
Van Gusman, rijk in deugd, hoog van geboorte en naam...

DE INFANT.

Ik ken dien fieren held: wij streden eens te zaâm.

ALIATAR.

Gij zult ook hem weldra Don Sanche zien vereeren.

DE INFANT.

Ras zal hij op mijn stem tot de onzen wederkeeren.

ALIATAR.

Uw hoop is ijdel!.. niets verleidt dat hart van staal...

DE INFANT.

Nog slechts een enkel woord, en gij begrijpt mijn taal.
Toen ik te *Burgos* in de staatsgevangnis smachtte,
Joeg mij het hart van angst voor wat mijn dochter wachtte,
Haar, parel van *Léon*, *Kastielje's* pronkjuweel!
Ik vreesde 't ergst voor haar op 't burgerkrijgstooneel,
En wist een kloosterdak ter schuilplaats haar te geven.
Thans kan ik weêr met haar, zij bij heur' vader leven,
En heden, heden nog voert Gusman's edle gâ
Haar in mijn' arm terug. 'k Bouw op heur schoonheid; ja,
Reeds nu dient zij mijn plan, ook zonder 't zelf te droomen.

ALIATAR.

Verklaar u.

DE INFANT.

'k Hoor gerucht.

ALIATAR.

Uw dochter?..

DE INFANT.

Is gekomen!

VIJFDE TOONEEL.

De vorigen, DONNA SOL, DON PÉDRO.

DONNA SOL.

Mijn vader!

DE INFANT.

Donna Sol!.. Nog schooner dan voorheen!..
Mijn dochter!.. Geen gevaar heeft u bedreigd?

DONNA SOL, *op Pédro wijzende.*

O neen!

Don Pédro was steeds dáár, om voor uw kind te waken.
Hij, Gusman's zoon...

DE INFANT.

Mag op erkentnis aanspraak maken.

De wakkre heldenzoon is aan ons huis verwant;
Zijne afkomst staat gelijk aan d' adel van d' Infant;
Telg van een' vader, dien wij minnen en verceren,
Ontvangt hij van mijn gunst al, wat hij kan begeeren.

DON PÉDRO.

Mijn Prins! nooit heeft een hart, door reiner dank verblijd,
Zijn jeugd, zijn kracht, zijn bloed uw krijgsvaan toegewijd!

DE INFANT, *ter zijde, tegen Aliatar.*

De zoon is in mijn magt...

ALIATAR.

Uw plan is fijn gesponnen.

DE INFANT.

Door hem...

ALIATAR.

Wordt Gusman-zelf in uw belang gewonnen.

DE INFANT, *tegen Donna Sol.*

'k Verlaat u voor een wjl: de Koning liet me ontbiën.

U toeft de Koningin; zij wenscht, u weêr te zien.

(Hij vertrekt met Aliatar.)

ZESDE TOONEEL.

DONNA SOL, DON PÉDRO.

*(Donna Sol wil zich verwijderen.)*DON PÉDRO, *haar tegenhoudende.*

O blijf!.. schenk mij de gunst, uw bijzijn nog te smaken;
 Uw aanblik deed mijn hart ter levensvreugde ontwaken,
 En ach! de schoone droom, die mij met u verscheen,
 Verdwijnt, wanneer gij gaat, en laat me op nieuw alléén!
 Eerst toen gevoelde ik, wat ons 't leven kan bereiden,
 Toen 'k op den reistogt u mogt volgen en geleiden,
 En de avond, dien 'k met u en met mijn moeder sleet,
 Mij meer dan aardsche lucht en geuren aâmen deed.
 Soldaat geboren, wilde ik eens het voetspoor drukken
 Dier Spaansche heldenschaar, wier moed mij kon verrukken;
 Ik smachtte naar den roem, die mijn geslacht omstraalt,
 Voor menschenlevens en in stroomen bloeds behaald;
 Geheel mijn jeugd was in die dwaling als verloren —
 Maar ô! bij u, bij u gevoel ik mij herboren;
 Een nieuwe dagernaad verkwikt mij met zijn gloed:
 't Geluk, de vreugd, de roem is Liefde voor 't gemoed!

DONNA SOL.

Ik zag, twee jaren lang, verwijderd van de mijnen,
 In zuchten en geweën, mijn droeve jeugd verwijnen,
 Steeds angstig luistrend aan den sombren kloosterwand
 Naar 't dreunend krijgsgerucht, den vloek van 't Vaderland!
 Gij kwaamt, Don Pédro! en mijn kerker werd ontsloten;
 Ik mogt het veld herzien, met zonglans overgoten,
 Met bloemen digt bezaaid, en 't was voor mijn bestaan,
 Als ving voor ons, dat uur, een blijder toekomst aan!
 't Was, of ik naast uw zij' dien Engel neêr zag dalen,

Dien God tot Leidsman zendt voor wie in 't duister dwalen,
 En de eerste blik van dank, dien ik ten Hemel zond,
 Ontmoette uw glinstrend oog, in dien zoo zaalgen stond!
 Gevaarvol is de tijd, dien God ons doet beleven,
 Maar toch, hoe heerlijk schoon, hoe rijk zijn *Spanje's* dreven,
 Wanneer in bosch en gaard de purpren zonneshijn
 't Goud van de oranje huwt aan 't sneeuw wit der jasmijn;
 Wanneer wij 't bloemtapeet uit *Asia's* landouwen
 Op *Andalusie's* grond in kleurenpracht aanschouwen,
 En 't vooglenkoor weêrschalt, met onnavolgbren zwier,
 Hoog in de acacia's van mijn *Guadalquivier*.
 Helaas! schier levend dood, voelde ik mij als herboren,
 Toen ik, op 't onverwachtst, de zoete stem mogt hooren,
 Die mij een wereld deed verrijzen, vol van licht,
 Een hemel, lust voor 't hart en weelde voor 't gezigt!
 U dank ik 't Eden weêr, waaruit ik was verstooten,
 U mijn geluk, den rang, aan 't hof voor mij gesloten,
 De vreugd der moeder, die mijn droefheid nedersloeg...
 Spreek! is voor zoo veel schoons mijn liefde u loon genoeg?

DON PÉDRO.

Geliefde! bij die taal gis ik het heil dáár boven,
 Dat de Eeuwge Goedheid aan de toekomst woû belooven
 Der uiverkoornen; 'k voel, dat de aard', waar 'k ademhaal,
 De trap is van gebloemt' naar 't Hemelsch voorportaal!
 Maar dat wij ons geheim diep in het hart bewaren:
 Ligt wekte 't de afgunst op, en wat toch zou zij sparen?
 Laat vrij de wereld woên, met al haar strijd en schijn —
 Ons, ons-alléén 't gevoel, dat wij gelukkig zijn!

DONNA SOL.

Stil!..

ZEVENDE TOONEEL.

De vorigen, JOSE.

JOSE.

Zoon mijns meesters! duld...

DON PÉDRO.

Mijn Jose! wil niet schroomen;

Kom in mijne armen!

JOSE.

Ja, 'k zag u ter wereld komen,

En als men van u zegt: „geen, die hem evenaart

„In 't zwaardhanteeren of 't beheerschen van een paard,”

Voel ik een' edlen trots in 't oud gemoed gerezen,

Want immers, reeds als kind woudt gij mijn leerling wezen,

En 'k was als meester niet gemakkelijk, inderdaad!

Nu ja, des krijgers werk is meestal duivelskwaad.

't Eischt ijzren knokkels, om dat staal in 't rond te zwieren;

Maar hij verstaat de kunst ... ik mogt zijn' arm bestieren.

(Zijne hand vattende.)

Zijn hand zoekt immer naar den degen, als de mijn'.

Wel nu! uw toekomst zal nog rijk aan lauwrn zijn.

Wij zullen ons te zaâm vaak in den strijd begeven,

Het Saraceensch gebroed voor ons geweer doen beven,

En, daar een kostbre buit den heeten kamp vergoedt,

Den vaderlandschen grond bemesten met zijn bloed!

DON PÉDRO.

Waar is mijn vader?... spreek!

JOSE.

Hoe! op 't paleis verschenen,

Zaagt gij uw' vader niet?

DON PÉDRO.

Ja, 'k spoed mij naar hem henen.

JOSE.

Braaf!

DON PÉDRO, voor Donna Sol buigende.

Sta mij toe, mevrouw! dat 'k u een wyl verlaat.

JOSE, ter zijde.

'k Begrijp... een vrouw, bij wie de vader achterstaat!..
Mijn kweekling is volleerd, en mag zich meester heeten.

DONNA SOL, tegen Don Pédro.

Ik zou bijna den wil der Koningin vergeten.
Vergeet gij nooit, wat u mijn vader heeft geboôn!

DON PÉDRO, tegen Donna Sol, die zich verwijdert.

Niets, niets vergeet ik!

(Tegen Jose.)

O! wat is mij 't leven schoon!

(Af.)

ACHTSTE TOONEEL.

JOSE, alléén.

Wat lieflijk paar, die twee! Moog' God ze in gunst bewaren!
Hij reeds verliefd!.. zoo vroeg!.. 't Is bijna vóór de jaren!..
'k Ben louter vreugd, en toch — tot schreijens aangedaan,
Bij 't zoet herdenken, hoe ook mij het hart mogt slaan,
In twalef honderd acht-en-zestig!.. Sints die tijden
Ben 'k veel veranderd, ja! en 'k moet gulweg belijden:
'k Herinner mij niet regt, hoe 'k van de Min genas —
Ze is zeker uitgedoofd door 't stalen borstkuras.
Maar 'k zie het hof, en nog mijn meester niet genaken...
Wat misstap!.. Hoe van hem een hoveling te maken?
'k Vlieg heen, en waarschuw hem...

(Hij vertrekt.)

NEGENDE TOONEEL.

DON SANCHE, ALIATAR, DE INFANT, DON LUIS, DON LOPEZ, DON DIÉGO,
Hovelingen, Hofdames, Wachten.

DE KONING, *tegen* Aliatar.

Gij, Moorsche Ridder! hoor!

Daar 's Hemels Goedheid mij, Don Sanche, op nieuw verkoor,
Om over *Tarifa* als Koning te gebieden,
Schenk ik, op uw verlangst, rust aan onze oorlogslieden,
Rust aan *Kastielje's* vlag, rust aan de Halve Maan —
De wapenschorsing is van nu af toegestaan.
Dat we onze doën in 't eind een veilge rustplaats geven!
Gewis! de strijd was fel, een kamp op dood en leven;
Verbroken is het zwaard, versplinterd pijl en lans;
De vendels zijn verkleurd, hoe schitterend eens van glans.
'k Beken, voor beiden zal de rust weldadig wezen:
't Bestand moog' dienen tot versterken, tot genzen —
Maar, daar uwe Emirs, mijn geheiligd regt ten hoon,
Grenada, bloem van 't Rijk, *Cordova*, bloem der Kroon,
Halstarrig aan 't gebied van *Spanje's* Vorst onttrekken,
Zal, na de rust, ons heir u weêr ten kampstrijd wekken!

ALIATAR.

'k Neem uw geschenken aan: 't bestand, en dan den strijd.
Een vijftal eeuwen heeft *ons* Koningschap gewijd;
Die steden, om heur schoon en pracht te regt geprezen,
Zijn eenmaal door de hand des Muzelmans verrezen,
En wij verweeren haar, wanneer uw leger naakt,
Gelijk een vader voor zijn dierbre dochters waakt,
Zelfs tegen Gusman, die, zoo dapper als bezonnen,
Schoon van uw hulp ontbloot, *Tarifa* heeft herwonnen

DE KONING, *ter zijde.*

Altijd die Gusman!..

(Tegen Aliatar.)

Zijt ge als afgezant voldaan?

ALIATAR.

Mijn zending is volbragt. 'k Heb u met vreugd verstaan.
 Wij koestren één gedachte, en die gedachte is: strijden!
 Geen uitzigt kan het hart eens krijgsmans méér verblijden.
 'k Stam af van Mohammed, een kalif, hoog vereerd,
 En steeds in zegepraal van 't slagveld weêrgekeerd.
Cordova zag hem vaak als winnaar binnenkomen,
 Met buit en vendelpracht, aan 't Christenheir ontnomen,
 En dan, dan werd het stof van rusting, schild en zwaard
 Door hem, met eigen hand, verzameld en bewaard.
 Dat stof vermeêrde allengs bij 't talloos lauwreren-ropen,
 En vulde in 't eind het graf, waarin hij ligt te slapen!

(Hij verwijdert zich.)

DE KONING.

Die onbeschaamde! Maar zijn trotsche snoeverij
 Verkort het uur der rust... O! waar' zij reeds voorbij!..

(Tegen Don Juan.)

Infant! treed nader... 'k Heb den kerker u ontsloten.
 Opregt zij uw berouw, uit schuldbesef gesproten!
 'k Hergeef mijn broeder dan zijn goedren, rang en eer,
 Maar ik, Don Sanche, blijf steeds Koning en — *zijn* Heer!

DE INFANT, *buigende.*

Ik zal 't gedenken, Sire!

DE KONING.

U, die, als trouwe vrienden,
 De zaak van 't Vaderland met moed en geestkracht dienden,
 U viel het regt ten deel, naar nieuwe gunst te staan.
 Fidalgos! naakt den troon: ik hoor uw wenschen aan!

TIENDE TOONEEL.

De vorigen, GUSMAN.

GUSMAN, uit de menigte te voorschijn tredende.

Sire! ik ben Perez de Gusman.

DON LUIS, *tot den Koning.*

Wat trotsch vermeten!

Hij acht zijn' naam genoeg — hij mag zich Gusman heeten!

DE KONING, ter zijde.

Wat hoogmoed!

GUSMAN.

Sire! ik kom...

DE KONING, koel.

't Is wel! Gij werdt verwacht.

DE INFANT, ter zijde.

Slaan wij hen gade!

DE KONING.

Ik weet, wat gij voor ons volbragt,

En zal 't vergelden.

GUSMAN.

Hoe die taal mij moog' verceren,

U slechts te dienen, Sire! is al mijn zielsbegeeren.

Beveel! mijn degen blijft den Koning steeds gewijd.

DE KONING.

Men was mij niet zoo trouw in vroeger' oorlogstijd.

GUSMAN.

Toen, Sire! was mijn woord aan andre zaak verbonden...

DE KONING.

O! uw gedrag laat zich gemakkelijk doorgronden:

Nu Gusman oordeelt, dat de krijgskans is voorbij,

Om zich, met goed geluk, te waap'nen tegen mij,

Komt hij mij vrede biên , maar met het zwaard in handen
 En met den helm op 't hoofd, als om mij aan te randen;
 Zijn woeste bende volgt gewis den meester na,
 Om weêr te strijden...

GUSMAN.

Voor den Koning, Sire! ja!

Wij zullen volgen, waar uw standaard wordt geheven.
 't Is waar, eens wijdde ik aan uw' vader bloed en leven;
 Ik diende opregt zijn zaak in voorspoed en in nood;
 Maar die beproefde trouw werd, na Alfonsus' dood,
 Aan u, zijn erfgenaam, ondeelbaar toegezworen.
 Twee mijner zonen, reeds bekend als schrik der Mooren
 En roem van *Spanje*, staan in 't wapen, naar het uur
 Van aanval hunkrend op *Grenada's* ijzren muur;
 Mijn derde is bij mij, hier, en, schoon nog jong van jaren,
 Ook voor 't behoud des Troons te groot voor lijfsgevaren.
 Dat drietal moog' het pleit beslechten bij den Vorst,
 Wanneer soms lage nijd den vader lastren dorst! —
 Vergeef mij, Sire! dat ik thans eerst ben gekomen:
 'k Ontving twee wonden, vóór *Tarifa* was genomen.
 Toch plantte ik *Spanje's* vlag op d' overwonnen trans;
 De sleutels zijn mijn buit... dien buit breng ik u thans!

(Een Page van Gusman treedt voor, en biedt den Koning, op een kussen
 van fluweel, de sleutels aan.)

DE KONING.

Gusman! aan mij de zorg, uw daden rijk te loonen.
 Een Vorst kan zich voor u niet te edelmoedig toonen!

GUSMAN.

Och, Sire! 't is de roem, die 't edel hart behaagt,
 Maar niet het goud! Wanneer mijn volk soldijgeld vraagt,
 En 'k niets kan vinden, om zijne eischen te bevredigen,

Dan eerst is 't mij een lust, des vijands kas te ledigen.
 'k Gun de Oosterschatten aan de ontzenuwden van ziel!
 Het krijgmansleven, dat mijn keus ten deele viel,
 Kost bijna niets, en geld is mij dus overbodig.
 Ik heb geen zijden of satijnen wambuis noodig;
 Deze ijzren wapendos voegt beter aan mijn leên,
 En schut mij in 't gevecht voor pijl en spiets metëen.
 Ik draag mijn' zwaarsten tooi in 't heetst der zomerdagen,
 En laat aan lafääds 't vrij, hun zacht fluweel te dragen.

DON LUIS, *op dreigenden toon.*

Don Perez!

DON CARLOS.

Welk een hoon!

DE KONING.

Fidalgos! blijft bedaard!

DON LUIS, *ter zijde.*

Zulke onbeschaamdheid voegt aan lagen krijgsmansäärd!

DE KONING.

Gusman! de koning weet, en zal het steeds gedenken,
 Wat gunst hij, volgens regt, aan zijn' vazal moet schenken.

GUSMAN.

Vazal!... 'k Herinner mij uw' vader op dat woord.
 Alfonsus, bijgenaamd de Wijze, werd verstoord,
 Trad ik ooit met dien naam zijn' Koningszetel nader:
 Hij noemde mij zijn vriend.

DE KONING.

De vrienden van mijn' vader!
 Zij hielden 't vaderhart gesloten voor zijn kind.
 Helaas!... 't is al te waar... hij heeft mij nooit bemind!

GUSMAN.

Uw vader! Zegen op zijne asche! driewerf zegen!

Uw vader! Zalig hij! Op 't doodsbed neêrgelegen,
 Ontvangt de grijsaard door een bode 't droef berigt,
 Dat zijn oproer'ge zoon, Don Sanche, op sterven ligt.
 Nog zie ik, daar hem-zelv' de felle koorts doet gloeijen,
 Zijn heeten tranenvloed den witten baard besproeijen.
 „Mijn zoon! mijn dierbre zoon!” zóó klaagt hij in zijn smart;
 „'t Licht mijner oogen en de lievling van mijn hart!
 „Moet gij, gij sterven, eer mijn stof in 't graf zal dalen?
 „Door slechten raad alleen geraakte uw jeugd aan 't dwalen.
 „Toen... maar het is voorbij, en wat gij ook misdreeft,
 „Ik ben uw vader steeds, die vóór zijn' dood — vergeeft!”
 Don Sanche leeft nog, maar Alfonsus is gestorven;
 Doch, éér hij 't heil, reeds door zijn voorgeslacht verworven,
 Aanschouwen mogt, ontving zijn ziel 't genadebrood,
 Dat hem des Priesters hand in 't uur van scheiden bood,
 En heeft hij, door zijn hart en door Gods Woord gedreven,
 Aan allen — ook aan u! — als Christenmensch vergeven!

DE KONING, *na een oogenblik van ontroering, op de laatste woorden
 zijn voorhoofd fronsende.*

Don Gusman! in de kerk ontzie ik geen vermaan,
 Maar hier, in mijn paleis, hoor ik geen lessen aan,
 Wie mij ook, ongevraagd, zijn Christendeugd wil toonen.
 Uw Koning echter kan den overmoed verschoonen,
 En, wijl uw arm voortaan zijn' vijand wil doen vliên,
 Zult ge in *Tolédos* muur als opperhoofd gebiën.

GUSMAN.

Tolédo!.. Sire! ik eer zoo hooge gunstbetooning;
 Maar toch, eene andre stad strekt mij méér tot belooning.
 O! schenk mij *Tarifa!* — die rots, zoo steil en naakt,
 Verwon ik op den Moor, en — blijv' door mij bewaakt!
 Geen vestingmuur alléén kan haar voor u bewaren,

Maar wel een trouwe hand, beproefd in krijgsgevaaren;
 O! schenk mij *Tarifa!*.. Ziedaar mijn wettig loon!
 Wat Gusman eens verwon, behoudt hij voor uw' troon!

DE KONING.

Onmooglijk!

GUSMAN.

Hoe!

DE KONING.

'k Heb mijn belofte reeds gegeven:

Die stad...

GUSMAN.

Mijn zegepraal, gekocht schier met mijn leven!

En wien, wien schenkt gij haar?

DE KONING.

Sant-Jago.

GUSMAN.

Hem!.. O neen!

Neen, Sire! 't kan niet zijn!

DE KONING.

Gusman! betoom uw reën!

DON LUIS.

Wat stouthcid!

GUSMAN.

Zulk een hoon voor al mijn strijdgenooten!..

DE KONING.

Ik zweer: 'k verander niets in wat ik heb besloten.

GUSMAN.

'k Viel dus in ongenâ?

DE KONING.

Ja, 'k heb uw' overmoed,

Uw trots te lang geduld en straffeloos gevoed.

Thans zij 't u luid verklaard — de waarheid dient beleden!

GUSMAN.

Als Spaansche fuero dan zal 'k in mijn regten treden,
 En, Sire! van dit uur verbreek ik elken band,
 Die mij, als uw vazal...

DE KONING.

Doe vrij uw woord gestand!

(Zich tot de hem omringenden keerende.)

Volgt mij!

(Hij vertrekt; allen verwijderen zich van Gusman. Don Juan, die den loop van het gesprek met aandacht heeft nagegaan, is de laatste, en gaat in de vertrekken der Koningin.)

ELFDE TOONEEL.

GUSMAN, *alléén.*

O Koning! welk een smaad doet gij mij lijden!
 Wat baat ons rang en eer, wat baat ons moed in 't strijden,
 Wanneer de Koning met een enkel woord ons hoofd
 Met schande kan belaân, en ons de kroon ontrooft?
 Wanneer zijn hand ons slaat, in strijd met regt en rede,
 En toch 't vergeldend zwaard moet rusten in de schede?
 Ach ja! de pligt wil 't zóó... de Koning is het al;
 Hij is de soeverein, én ik — ik ben vazal!
 Heer! als de storm verrijst, en weêr de nacht zal komen,
 Waarin gij op uw' troon voor ondergang moet schroomen,
 Zoekt gij vergeefs de hulp, die ge als ontzind verstiet,
 En 't wapen van den Cid behoedt uw rijkswrong niet!
 En gij, o bloodaards, wie een enkel man doet siddren!
 Gij, valsche vriendenschaar! gij, magtelooze riddren!
 Stelt u gerust en juicht: 'k aanvaard mijn pelgrimstogt,
 En wat mij restte, wordt op hoog bevel verkocht.

Eens, toen des Konings gunst zich zóó ver af liet dalen,
 Dat ik, uit eigen kas, zijn krijgsvolk mogt betalen,
 Verkocht ik, in 't geheim, mijn erfgrond en kasteel,
 Maar dacht aan geen édict, en bleef op 't strijdtoneel,
 Gelukkig, dat mijn goud zijn schatten kon besparen!
 Thans, thans weér ben ik rijk, gelijk in vroeger jaren,
 Want ik behoer mij-zelv'! Alóm is 't Vaderland;
 Ons welig *Spanje* breidt zich uit van strand tot strand,
 En waartoe zou het goud den balling nog verstrekken?
 Ik zal gelijk de Cid Campéador vertrekken,
 Niet willend, dat mijn voet, van d'oudergrond verjaagd,
 Een enkle korrel zands, een stofje met zich draagt.
 't Is, of de lucht van 't hof mij d'adem houdt besloten!
 Op, Pédro! op, mijn kind! op, wakkre strijdgenooten!
 Van hier!.. dit wijd heelál heeft slechts een enkle poort,
 En voere ons God naar Oost of West, naar Zuid of Noord,
 Zoo slechts Zijn Gunst gedoog', dat wij een land ontdekken,
 Waar deugd geen misdaad heet, en ons tot schand moet strekken!

TWAALFDE TOONEEL.

GUSMAN, DE INFANT, DONNA SOL, *vervolgens* DON PÉDRO en JOSE.

DE INFANT.

Don Gusman! 's Konings taal heeft u te regt bevreemd;
 Maar ik hergeef u, wat zijn wraaklust u ontnemt.
 Verliest ge een stad, ik kan een koningrijk u bieden...

GUSMAN.

O neen! behoud het vrij; laat mij dit hof ontvlieden.
 De Hemel zij met u!

DON PÉDRO, *die met Jose opkomt.*

Hoe!.. wij *Sévielje* ontvliên!

JOSE.

Wat nieuwe dwaasheid moest dan nu weêr hier geschieden?

DE INFANT, *tegen* Don Pédro.

De Koning, Pédro! heeft uw' vader durven hoonen.

DON PÉDRO.

Is 't mogelijk!

GUSMAN, *tegen* Don Pédro.

Ja; ik zag mijn trouw met smaad beloonen.

Gaan wij!

DON PÉDRO.

Ik volg u...

DE INFANT.

Maar... geeft aan mijn' raad gehoor,

En wreekt uw heldennaam, met bijstand van den Moor!

GUSMAN, *tegen zijn' zoon.*

Ik zeg u: 't oproer kan alleen tot gruwlen leiden!

Ga met mij!

DON PÉDRO, *ter zijde.*

Ver van haar!

DONNA SOL, *ter zijde.*

O Hemel!

JOSE, *ter zijde.*

Zij gescheiden!

GUSMAN, *tegen* Don Pédro.

Don Pédro! dierbre zoon! uw hart is t' allen tijd,
 Naast God, uit liefde en pligt, uw moeder toegewijd —
 Vlieg heen, in de armen van die edelste aller moeders,
 En troost haar eenzaamheid voor 't afzijn van uw broeders!

DON JUAN.

Don Gusman! ik-alléén bepaal uw volgend lot;

Ik kan u wreken...

GUSMAN.

Neen! mijne eer behoort aan God!
Ik doe mijn pligt — ons doel is vér van een gelegen.

DON PÉDRO, *met vuur tegen Gusman.*

Een Prins van koningsbloed!.. Door hem wordt hulp verkregen!
O vader! volgen wij zijn krijgsbanier te zaâm:
Hij wil den roem uws zoons, de toekomst van uw' naam!
Mijn hand, mijn bloed, mijn hart... hij heeft het al veroverd!..

JOSE, *ter zijde.*

't Schijnt wel de duivel-zelf, die Pédro heeft betooverd!

GUSMAN, *na een' doordringenden blik op den Infant te hebben geworpen,
tegen Don Pédro.*

Kniel neêr, mijn zoon! kniel neêr!.. Gods Stem beveelt door mij!
Kniel neêr!.. Ziet gij dit zwaard!.. Het is van smetten vrij,
En waar ook *Spanje's* zoon dit lemmer zag verheffen,
Was 't, om den onverlaat, den schuldige te treffen.
Ik zweer het, en mijn zoon geloove, wat ik zweer! —
Gij knieldet als soldaat — verrijs als ridder weêr!

*(Hij slaat hem tweemaal met zijn' degen aan.)*DE INFANT, *ter zijde.*

Thans koom' de liefde in 't spel.

DONNA SOL, *ter zijde.*

Ach! alle hoop verloren!

GUSMAN, *tegen zijn' zoon.*

Gij kent de pligten, die uw' ridderstand behooren:
Als echte Spanjaard blijft ge uw' Koning houw en trouw,
Hoe diep zijn luim, zijn haat u ook verneêren zou!
Voor 't Koningschap sluit ik mijne oogen, draag het lijden,
Want — 'k wil mijn Vaderland, mijn Godsdienst niet bestrijden!
Aan God zij de uitspraak, op den grooten oordeelsdag,
Hoe één, één mensch op aard zóó veel vermogen mag!

(Tegen Don Juan.)

Vaarwel, Infant!

(Hij vertrekt, Don Pédro medeslepende, die Donna Sol met smart beschouwt.)

DONNA SOL.

o God! moest 'k daarom 't klooster derven,
Om in mijn prille jeugd van droefenis te sterven!

EINDE VAN HET EERSTE BEDRIJF.

T W E E D E B E D R I J F.

*Te Tarifa. — Een zaal in de woning van Donna Maria.
Links een raam; rechts een bidstoel en een zetel.*

E E R S T E T O N E E L.

JOSE, DON RAFAËL, DON FABIO, *andere Pagies.*

(Zij lagchen.)

DON RAFAËL.

In waarheid! uw verhaal is aardig!

JOSE.

Vindt gij dat?

Nu, 'k ken er nog genoeg... wel dertig... heel een schat!
En 't een nog grappiger dan 't ander. Zoo die zaken
De schoone pagies van Don Gusman vreugd doen smaken,
Zal ik des nachts in 't kamp, vertrouwlijk zaâmgeschaard,
Of voor de middagzon verscholen in 't geblaârt,
Hen vaak verheugen met die Moorsche krijgstaftrelen,
Die — ik beken het gul — mij ook niet ras vervelen..
'k Zie mij dan eindlijk weêr terug in *Tarifa*,
En heb vooreerst genoeg van 't heerlijke *Afrika*,
Dat wonderland van vreemd gedierte en zwarte menschen,
Wier kennismaking gij volstrekt niet hoeft te wenschen.

DON RAFAËL.

Maar zeg ons, waarom toch sloot Gusman een verbond
Met Moor en Islamiet?

JOSE.

Niet tegen *Spanje's* grond!

Niet tegen Christnen!

DON FABIO.

Toch zou men het schier vermoeden.

JOSE.

Die zwarte heeren zijn, behoudens enkele goeden,
Meest oproermakers.

DON FABIO.

Zoo?

JOSE.

Hun Vorst kreeg 't eens te kwaad,
En smeekte Gusman's hulp in zijn' benarden staat:
Mijn meester zou het pleit des oproers gaauw beslechten.
Nu, 't was ook ras gedaan! Men moet dáár ginds wel vechten,
Want anders is er geen verstrooiing, hoegenaamd.
'k Heb, uit verveling, dáár wat gekheid uitgekraamd!
Maar Gusman zwoer een eed: „Schóon 't Vaderland ontweken,
'k Blijf 't Vaderland getrouw, en nooit zal ik mij wreken
Op *Spanje's* Koning, die in hoogmoed mij verstiet —
'k Verloochen, hoe 't ook ga, den naam van Christen niet!”

DON FABIO.

Toch blijft hij bij den Moor.

JOSE.

Men laat hem niet vertrekken;
Men eert zijn grootsche daân, die elks bewondring wekken.

DON RAPACËL.

Kom, Jose! toe! verhaal ons nog iets van den held.

JOSE.

Volgaarne, en 't allerfraaist, wat ik nog heb verteld.

DON RAFAËL.

Als uw historie ons bevalt, wil 'k u bedenken...

JOSE.

Bedenken?... mij?... Waarmeê?

DON RAFAËL.

'k Zal u deez' keten schenken.

Hij is van staal, maar meer dan goud waard, op mijn woord!

JOSE.

't Geschenk beduidt niet veel.

DON RAFAËL.

Het heeft den Cid behoord!

JOSE.

Ja, zoo dat zeker waar!..

DON RAFAËL.

Wel nu! wat kunt gij vreezen?

Gij waagt er toch niets bij, wat uw verhaal moog' wezen.

JOSE.

O neen! volstrekt niets.

DON RAFAËL.

Spreek!.. wij zijn geheel gehoor.

JOSE.

't Door mij bedoelde feit, omstraald van riddergloor,
Is geen verdichtselsel, uit verbeelding voortgesproten.
Vrij moog' men kracht en moed van anderen vergrooten,
Wat ik van Gusman en zijn dapperheid vertel,
Is dood-eenvoudig waar, al schijnt het fabelspel;
Onöpgesmukt!.. Bij mij drijft steeds de waarheid boven;
'k Hou niet van snorkerij..

DON RAFAËL.

Begin maar... *wij* gelooven.

In 't land van *Iez*, gebied van 't Maugrabijnsche ras,
 Verscheen een ondiep, dat de schrik der omstreek was,
 Een slang, ontzettend groot. Haar gladde schubben waren
 Nog harder dan het staal van onze beukelaren,
 En als zij op heur' staart in volle lengte rees,
 Geleek zij wel den mast eens brigantijns. De vrees
 Bekroop het hart van elk, die haar van verre aanschouwde.
 Zij, wier bekrompenheid Don Gusman niet vertrouwde,
 En hem benijdde, dat hij 's Konings gunst genoot,
 Zij riepen: „waarom wordt het monster niet gedood
 „Door dien onfeilbren held, dien onverwonnen Christen!”
 Mijn meester hoorde 't eens; zijn bloed geraakte aan 't gisten;
 Hij nam zijn vurigst paard, zijn lans, en — stap voor stap,
 Reed hij daar heen, gelijk de God der Ridderschap.
 In een verruklijk woud, van zonnegoud doorvonkeld,
 Ontwaarde hij de slang, in bogten zaámgekronkeld,
 Stil gluipe op een' leeuw, die, in den strijd verwond,
 Zijn woedend wraakgebrul weërgalmen deed in 't rond.
 Één sprong van 't snuivend paard, en Gusman stond er neven!
 Één bliksem van zijn lans — en 't wangedrogt moest sneven!
 En de afgestreden leeuw, zoo onverwacht behoed,
 Bewees den vreemdling dank, door 't lekken van zijn' voet.
 Op veilgen afstand zag een Moor het feit volbrengen;
 Toen naakte hij met schroom, en sprak: „wil mij gehengen,
 „o Christenheld! dat ik u diene met mijn' raad:
 „Ontneem de slang haar tong, eer gij deez' plek verlaat.”
 En Gusman deed alzoo, ofschoon hij niet vermoedde,
 Waartoe. — Een kleinigheid gedijt somtijds ten goede!
 Naauw was des andren daags het zonlicht opgegaan,
 Of ziet — daar kwam in 't kamp een Moorsche jager aan,

Bragt, driest en onbeschaamd, den blij-verrasten Koning
 Den kop der reuzenslang, en eischte zijn belooning.
 Maar Gusman sprak: „laat ons den muil van 't ondier zien!”
 De jager scheen ontzet en als gereed, te ontvliên;
 Mijn meester wenkte; men voldeed aan zijn verlangen —
 Geen tong meer in dien muil!.. De jager was gevangen!
 „Ziehier!” riep Gusman uit; „regtmatig was uw schrik:
 „Gij bragt des monsters kop, maar die 't versloeg — ben ik!”
 De dankbre leeuw, van ver zijn' redder nagetogen,
 Was als getuige dáár, wie waarheid sprak of logen. —

DON RAFAËL.

Goed zoo! Ontvang den prijs.

JOSE.

Uw keten is de mijn'!

DON FABIO.

't Moet in dat Moorenland toch wel vermaaklijk zijn.

JOSE.

Och ja! wat mij betreft, ik ware er wel gebleven;
 Maar toen Don Pédro zich weêr huiswaarts moest begeven,
 Verzelde ik hem op reis. — Ach! 'k ben mijn toekomst kwijt...
 De rust verlamt mijn' arm — vaarwel, roemruchte strijd!

DON RAFAËL.

Hoe of de krankte toch van Pédro zij geheten?

JOSE.

Don Pédro's krankte?.. Ja, dat mag de duivel weten!
 Hij werd steeds zwakker, en verteerde van verdriet,
 Gelijk men in zijn hok een leeuw wegsterven ziet.
 Toch zagen wij verbaasd — de roem is zoo verheven! —
 Dien half ontzenuwde in het strijdperk als herleven;
 Hij vocht, als leende hem de wanhoop reuzenkracht.

„Misschien,” sprak Gusman, „dat het hart des jonglings smacht
 „Naar moeders teedren blik, naar *Spanje's* lustwaranden;
 „Misschien, dat hier de lucht van koortsgloed hem doet branden.
 „Ga, Jose! met mijn kind; reis naar *Tarifa's* wal,
 „Die wis aan Gusman's zoon zijn poort ontsluiten zal.
 „Snel heen: een vader durft de helft van 't eigen leven,
 „Zijn' grootsten schat op aard als vriend u overgeven.”

(Een oogenblik van algemeene ontroering.)

DON RAFAËL.

Sant-Jago is 't bevel van onze vest vertrouwd,
 Maar velen, die zijn' post benijden. Hij is oud,
 En zoo hij stierf... wie weet?..

JOSE.

'k Begrijp u: na zijn sterven,
 Kon ligt mijns meesters zoon den hoofdrang hier verwerven.

DON FABIO.

De Hemel schenk' hem eerst gezondheid weêr en kracht!

DON RAFAËL.

Zijne arme moeder!.. welk een liefde!.. Dag en nacht,
 Blijft zij in tranen en gekniel'd zijn spond' bewaken.

JOSE.

Haar gade blaakt van moed — zij mag van liefde blaken.
 Wij blijven aan haar' zoon, wat ook de toekomst zij,
 Getrouw tot in den dood!

ALLEN.

O ja! dat zweren wij!

TWEEDE TOONEEL.*De vorigen, DONNA MARIA.*

DONNA MARIA.

Ik bid u, stil! Hij slaapt!

(De Pagies buigen zich eerbiedig, en verwijderen zich in stilte.)

JOSE.

Voed steeds de hoop in 't harte,

Mijn edle meesteres! verban die wreede smarte.

God heeft zijn prille jeugd met zoo veel zorg behoed,

God heeft gewild, dat hij door u werd opgevoed —

Hoe zou Hij willen, dat uw zoon, in 't jeugdige leven,

Zou sterven? — Neen, mevrouw! gij moogt u slaaprust geven.

DONNA MARIA.

Hoe kan ik rusten, als de koortskoof hem verheert?

Hoe kan ik leven, als de krankte hem verteert?

Mijn plaats is bij mijn zoon; mijn zorg moet hem behoeden —

Eerst dan zal 'k rusten, als ik waarlijk hoop mag voeden.

JOSE, op Don Pédro wijzende, die opkomt.

Hij komt.

DERDE TOONEEL.*De vorigen, DON PÉDRO.*

DONNA MARIA.

Reeds nu ontwaakt!

(Naar hem toe gaande.)

Mijn dierbre Pédro! spreek,

Gevoelt ge u beter?

JOSE, ter zijde.

Hoe verzwakt! hoe doodlijk bleek!

DONNA MARIA.

Steun op mijn' arm... laat mij u in den tuin geleiden,
 Waar bloemen zonder tal haar geur in 't rond verspreiden:
 De frissche lucht verkoelt, wanneer de bloedstroom brandt.
 Of zoo gij 't liever wilt, geleid ik u naar 't strand:
 't Gezigt der zee is schoon, en kon u steeds bekooren...
 Zeg, heeft dan ook de zee voor u haar schoon verloren?

DON PÉDRO, *langzaam gaande zitten.*

Neen... beter is 't mij hier...

JOSE, *ter zijde.*

Hoe krachtloos klinkt zijn stem!

DONNA MARIA, *ter zijde.*

God! wat verborgen kwaal verteert en foltert hem?

DON PÉDRO, *ter zijde.*

Altijd, altijd *haar* beeld... bij waken of in droomen!

DONNA MARIA, *bij haar-zelve.*

Niets, dat de vrouw bemint, of 't doet haar tranen stroomen!
 Het moederlijk geluk!.. 't is bittere spot en schijn!..
 Zij sterven duizend doôn, die waarlijk *moeder* zijn!..
 Van de ure af aan, dat hij ontwaken mogt ten leven,
 Was heel mijn aanzijn met het zijne zaâmgeweven;
 Als nog de voet van 't kind de hand volgt, die 't geleidt,
 Heb 'k al zijn schreên bewaakt, met moeder-teederheid,
 En dikwerf heel den nacht, als aan zijn spond' gekluisterd,
 Zijn' ligten slaap bespied, zijn' ademtogt beluisterd.
 Hoe zwol mij 't hart van vreugd, toen 'k later, dag aan dag,
 Zijn kloeke en fiere jeugd met kracht ontwikkelen zag,
 En ô! wat naamloos heil, toen, in zijn jonglingsjaren,
 De lievling reeds, als held, zich lauwen mogt vergâren,
 Toen hij verwinnaar keerde op 't Afrikaansch gebroed,
 Te paard, aan 's vaders zij', als vader groot en goed!...

Ach, moeder! al die weelde is voor altijd vervlogen!
Niets rest u van dat al... niets!.. slechts de dood voor oogen!

DON PÉDRO.

Mijn moeder!...

DONNA MARIA, tegen Jose.

Voor zijn jeugd heeft hij te veel doorstaan:
De togt was lang en zwaar. Ach! waar' hij nooit gegaan!
Ik stemde dwaaslijk toe. Mijn kind heeft *Spanje's* drevon
Voor 't zegend *Afrika* gewis te vroeg begeven.

JOSE.

O neen, mevrouw! (vergeef mijn al te vrije taal!)
Uw zoon bemint den krijg en 't klettren van het staal.
Zijn kwaal verhief zich, als men rust nam van al 't strijden;
In de ure des gevechts scheen hij niet meer te lijden.

DONNA MARIA.

Houd moed, mijn Pédro! moed!

JOSE.

Wel zeker, moed gevat!
Men sterft niet, nog zoo jong, bij 't opgaan van zijn pad;
Dan is het leven ligt, aan bloemen rijk en zangen.
Wanneer uw vader keert, moet gij hem blij ontvangen:
Het liefste welkomstfeest, dat gij hem aan kunt biën,
Is zeker, als hij u geheel hersteld mag zien.

DON PÉDRO.

Mijn krankte is zonder hoop! Zij eindigt... met het leven.

DONNA MARIA.

Wat zegt ge?.. Afgrijslijk!...

(Voor een' bidstoel op de knieën vallende.)

God! wil mij mijn zoon hergeven,
En 'k doe gelofte, o Heer! ik snel ter beëvaart heen;
'k Zal, barrevoets, o ja! Calvarie's top betreën,

En, knielende op de plek, die 't God'lijk bloed zag vloeijen,
De heilige aarde met mijn' tranenvloed besproeijen!

DON PÉDRO, *tegen zijne moeder.*

Ach, moeder! wilt gij 't wee verligten, dat ik lij',
Ik bid u, ween zoo niet... uw tranen dooden mij!
Vermeer de kwelling niet mijns harten...

DONNA MARIA, *als bezield, tegen Jose.*

Wil vertrekken.

Ik zie hem thans geneigd, mij zijn geheim te ontdekken.

JOSE.

Ik ga.

VIERDE TOONEEL.

DONNA MARIA, DON PÉDRO.

DONNA MARIA.

Zijn kwaal ligt hier. De goede God, gewis,
Schonk mij uit medelij' licht in de duisternis!...
Mijn zoon! gij lijdt, en in uw oog lees ik met smarte
Den oorsprong van uw kwaal... Ze ontspruit hier, uit het harte!
Spreek... wat ontbreekt er aan uw leven?... 't Is zoo schoon,
Als Lente's uchtendrood... Wat wenscht gij?... spreek, mijn zoon!
Noem mij het voorwerp, welks gemis u zóó kan grieven,
En ik beklim 't gebergte, of zal de zee doorklieven,
En spoor het rustloos op, opdat mijn kind herstell'.
Vraag, wat gij wilt... beveel... 'k Gehoorzaam uw bevel!
'k Heb nog twee zonen, en ik min ze als teedre moeder,
Maar waarom hangt mijn ziel 't meest aan hunn' jóngsten broeder?
't Is onregtvaardig! Toch is 't waarheid, hoe 't mij smart'
Voor beiden!.. God alléén doorgrondt het moederhart.

Laat mij, voor zooveel liefde, u in den boezem lezen:
Wanneer de smart zich uit, is ras de kwaal genezen.

DON PÉDRO.

Neen, moeder! mij deert niets.

DONNA MARIA.

Niets?... en uw leven kwijnt;
't Sterft langzaam weg... Wel nu! ook 't mijne is ondermijnd:
'k Gevoel het, dierbaar kind! uw dood zal mij doen sneven.

VIJFDE TOONEEL.

De vorigen, JOSE.

JOSE.

Mevrouw! verschoon mijn komst: ik moet u kennis geven,
Dat hier een Prins verscheen.

DONNA MARIA.

Een Prins?... bij mij?..

JOSE.

De Infant.

DON PÉDRO, *schielijk het hoofd opheffende.*

De Infant!

DONNA MARIA.

Te *Tarifa!* Wat voert hem naar dit strand?
Hoe hem te ontvangen met een hart, gestemd tot rouwen?...

JOSE.

Hij nadert reeds.

ZESDE TOONEEL.

De vorigen, DE INFANT DON JUAN, DONNA SOL, door BAFACIL binnengeleid.

DON PÉDRO, *met vervoering.*

Met haar!

DONNA MARIA, *den Infant te ontmoet gaande.*

Wat eer, u hier te aanschouwen!

DE INFANT.

Donna Maria! uw gastvrijheid van welëer...

DONNA MARIA.

Wat ons uw broeder liet, behoort aan u, ó Heer!

DE INFANT, *zijne dochter bij de hand nemende.*

Zij heeft geen moeder meer...

DONNA MARIA.

Arm kind! 'k moet u beklagen.

DE INFANT.

Het waar' mij zoet, haar aan uw zorgen op te dragen.

DONNA MARIA.

Gij zijt ten uwent. Uw verlangen wordt voldaan.

DE INFANT.

Niet waar, wij vormen hier één huisgezin voortaan?

DONNA MARIA.

O ja!

JOSE, *ter zijde.*

Des te erger.

DE INFANT.

Reeds van vroeger toch dan heden

Kent gij mijn dochter; gij geleiddet zaâm haar schreden,

Toen zij den kloostermuur voor 't hofpaleis verliet.

Wij spreken vaak daarvan; ons hart vergeet het niet.

DON PÉDRO, *met toenemende opgewondenheid.*

Helaas! wat droef verblijf, om u naar eisch te ontvangen!

De Alhambra met haar pracht, haar marmren zuilengangen,

Haar bloementuinen, als gehuld in tooverschijn,

Dat Moorsche kunstjuweel moest u ter woning zijn!

Ook ik herinner mij dien reistogt, zoo vol weelde,

Een pelgrimstogt gelijk, dien 'k met uw dochter deelde,
 Toen 't heerlijkst zonnelicht, rondspelende door 't woud,
 Het zilver der jasmijn huwde aan 't oranje-goud!
 De hemel scheen voor mij zijn' schoonsten glans te spreiden,
 Toen ik mijn moeder en uw dochter mogt geleiden:
 Twee teedre vrouwen, door twee mannen teêr bemind;
 Twee schatten, toevertrouwd aan 't opzigt van een kind!

DONNA MARIA, *ter zijde, in vervoering.*

Hij mint haar!

(*Luid, tegen Donna Sol*)

Donna Sol! laat mij u welkom heeten!

'k Heb evenmin als gij ons zamenzijn vergeten;
 'k Heb u steeds lief gehad!.. En wie bemint haar niet,
 Haar, wier bevalligheid het stugste hart gebiedt?
 Hoe schoon, dat keurjuweel van *Andalusie's* dreven!
 Gelukkig de echtgenoot, wien zij haar hart wil geven,
 En die, elke' uchtendstond, haar 'als zijn Engel groet!
 Hij moet ze waardig zijn in deugd en edel bloed
 En glorieijken naam; een van *Kastielje's* riddren,
 Die voor hun heldenzwaard het Moorsch gebroed doen siddren,
 Of wel, opdat zijn rang hare afkomst nadren zal,
 Als wij, vermaagschapt aan de kroon van *Portugal*.

DE INFANT.

Ook gij, mevrouw! moegt u gewis gelukkig noemen,
 Bij 't staren op uw' zoon.

DONNA MARIA.

'k Durf mij op hem beroemen,
 Uw Hoogheid! Ik beken: hij is mijn trots, mijne eer!

DE INFANT.

Met regt! Don Pédro toch is de afgod van het heir,
 De hoop van zijn geslacht, de pronk van Gusman's looten,

Die, als zijn vader, steeds zijn' krijgsroem ziet vergrooten.
 Wanneer Sant-Jago, die in *Tarifa* gebiedt,
 Maar, grijs en afgeleefd, zijn sterfuur nadren ziet,
 Thans d'adem uitblies, zou elk Spanjaard, zonder vreezen,
 Zijn' eed doen aan den zoon, op wien gij trotsch moogt wezen.

DONNA SOL, *hevig ontroerd, en steunende op den arm haars vaders.*
 Mijn vader!

DONNA MARIA, *naar haar toe snellende.*
 Donna Sol!

DE INFANT.
 Wat deert u?

DONNA SOL.
 Niets!...

DE INFANT.
 Gij beeft?...

Och! slechts één uur van rust, en al haar kracht herleeft.

DONNA SOL.

Ga, Rafaël! en zeg mijn vrouwen, dat zij komen.

JOSE, *ter zijde.*

De helse plannen van dien Prins zijn wel te schroomen.

(Donna Sol verwijdert zich, door haren vader vergezeld.)

ZEVENDE TOONEEL.

DONNA MARIA, JOSE, DON PÉDRO.

DONNA MARIA, *haar' zoon beschouwende, die Donna Sol met de oogen volgt.*
 Mijn Pédro is gered!

JOSE.

Maar de Infant zij gevloekt!

DONNA MARIA.

Hoe!.. Jose!..

JOSE.

Ja, mevrouw! gij weet niet, wat hij zoekt;
 Mij is zijn doel bekend, en 'k zal het u verklaren.
 Uw heer gemaal voorzag, wat zijne ontwerpen waren...
 Waarom keerde ik terug uit *Afrika*?

DONNA MARIA.

Naar 'k meen,
 Ten nutte van mijn' zoon...

JOSE.

't Was dáárom niet alleen.
 De ware reden...

DONNA MARIA.

Spreek!

JOSE.

De ware!...

DON FÉDRO.

Wil niet dralen!

JOSE.

'k Dacht waarlijk, dat ik ze u reeds vroeger mogt verhalen.
 Mijn meester wist, dat die Infant op *Tarifa*
 Een aanslag smeden dorst; hij sprak tot Jose: „ga!
 „Zeg d' ouden gouverneur, dat hij én poort én wallen
 „Gestreng bewaken doe, en zorg' voor 't overvallen.” —
 Maar 't trouwloos helpspook draagt den duivel in 't gemoed,
 En paart aan 't tijgerhart gewis des luipaards voet!
 O ja! 't kwam in den nacht, en sprong den walmuur over.

DON FÉDRO.

Vermeette!

DONNA MARIA.

Wees bedwaard!

JOSE.

Hij is een lage roover!

Een snoode muiteling! Don Gusman kent zijn' aard.

DONNA MARIA, *tegen haar' zoon.*

Vrees niets voor haar, mijn zoon! zij wordt door mij bewaard.

(Tegen Jose.)

Een muitling?.. Tegen wien? Ik vraag als gade en moeder:

Wien geldt zijn muiltucht dan? Een' hatelijken broeder!

Dien broeder, die me een' vloed van tranen heeft gekost;

Die Gusman heeft gesmaad, verbannen van zijn' post;

Die, zonder deernis zelfs voor zijn geslacht te toonen,

Al hunne goedren roofde aan 's Ridders heldenzonen!

O! dat ik dien tiran zag storten van zijn' troon!

Ik haat zijn Koningsnaam; 'k veracht zijn Koningskroon!

Vrij smoore mijn gemaal zijn' vloek in 't edel harte,

Mijn deugd gaat niet zoo ver: 'k eisch wraak voor al mijn smarte!

Ik ben de vijandin diens dwinglands, en mijn haat

Wordt nimmer uitgedoofd, zoo lang mijn adem gaat.

D' Infant van *Spanje* schenk ik voortaan hulde en eere —

Zijn dochter is de prijs, dien 'k voor mijn zoon begeere!

Hij heeft haar lief... wel nu! ik *wil* hem redding biën;Ik *wil* haar aan zijn hart, en hem gelukkig zien!*(Zij gaat in het vertrek van Donna Sol.)***ACHTSTE TOONEEL.**

JOSE, DON PÉDRO.

DON PÉDRO.

Gij hebt den eerbied voor uw meesteres vergeten;

Gij hebt d' Infant gehoond.

JOSE.

Wil mij niet schuldig heeten:
 'k Vereer Don Gusman's gade, als of ze een Heilig' waar';
 Doch goed te spreken van d' Infant, is mij te zwaar;
 Dát nooit, zelfs niet voor u! Ik ben reeds te oud van dagen,
 Dan dat mijne oogen hem door 't oog der dochter zagen;
 Zijn zwart en vuig verraad komt weldra aan het licht,
 En 'k weet, dat Pédro's min voor zulk een misdrijf zwicht.

DON PÉDRO.

Hoe! ik zou Donna Sol vergeten! Kunt gij 't denken?

JOSE.

Gij vindt eene andre maagd, die u haar hart wil schenken.
 Geloof mij: gij zult zien, dat die gevloekte Infant
 Mijn woorden waar maakt, en verderf brengt over 't Land.

DON PÉDRO, *een besluit nemende.*

'k Wil onderzoeken!

JOSE.

Ja! moog' gij 't komplot ontdekken...

DON PÉDRO, *den Infant ziende opkomen.*

Hij komt... Laat ons alléén!..

JOSE, *heengaande, ter zijde.*

Wat echte Judas-trekken!

(Hij vertrekt.)

NEGENDE TOONEEL.

DON PÉDRO, DE INFANT.

DON PÉDRO.

Mijn Prins! 'k smeeek u als gunst: hoor mij een oogwenk aan,
 En wil rondborstig mij uw antwoord doen verstaan.

DE INFANT.

Maar immer...

DON PÉDRO.

'k Weet het, en 't is veel, wat ik durf wagen...
 Verschoon mijn vrije taal... het hart dwingt mij tot vragen...
 Wat drijfveër, welk belang voert in 't geheim de schreên
 Van 's Konings broeder naar *Tarifa's* sterkte heen?

DE INFANT.

Don Pédro! gij bezit mijn onbèperkt vertrouwen;
 Hoe ik u hoogschat, zal mijn antwoord u ontvouwen;
 Gij zijt mijn jongste vriend, en ik geloof met regt,
 Dat dra een naauwer band ons aan elkander hecht.
 Uw hart heeft me ondervraagd... voldoen we aan uw begeeren!
 Ik, die *Alphons'* den Wijze als vader mogt vereeren,
 Ik kom in *Tarifa*, om, Kastieljaansche Infant,
 Den sleutel van het Rijk te veil'gen in mijn hand.
 Men zegt, Sant-Jago sterft... zoodra hij is bezweken,
 Ben ik gereed, om hier als Opperhoofd te spreken.

DON PÉDRO.

Is 't op des Konings last?

DE INFANT, *als of hij hem niet verstond.*

Het leger hangt mij aan;
 Ziedaar genoeg gezegd... Wel nu! zijt gij voldaan?

DON PÉDRO.

Is 't op des Konings last?

DE INFANT.

De Koning heeft uw' vader
 Vernederd en gehoond, als waar' hij landverrader;
 De Infant beschouwt u als zijn' zoon... wat wilt gij meer,
 Don Pédro? Weifel niet!.. Wien kiest gij u tot heer?

DON PÉDRO.

Maar, edle Prins! mijn pligt houdt me aan de kroon verbonden;

Nooit wordt door mij de wet der Ridderschap geschonden!
O! spaar mijn hart een' strijd, die mij tot wanhoop spoort,
En verg mij geen verraad aan 't eens gegeven woord!

DE INFANT.

Regtvaardig is mijn zaak, en tal van oorlogslieden...

DON PÉDRO.

Don Sanche alléén heeft regt, in *Spanje* te gebieden!

DE INFANT.

Don Sanche's magt heeft uit; hij is zijn val nabij;
Mijn gloriezon verrijst, en nog, nog aarzelt gij?
Het oogenblik is dáár... uw trouw komt ligt te spade;
Uw tweede vader roept, en Donna Sol...

DON PÉDRO.

Genade!

Noem mij dien naam thans niet!.. Die naam, vol lieflijkheên,
Verbijstert mij 't verstand!

DE INFANT.

Wees dan de mijne!

DON PÉDRO.

Neen!

DE INFANT.

'k Schenk u mijn dochter!..

DON PÉDRO.

O! ik zou mijn bloed, mijn leven,
Voor dien onschatbren prijs met vreugd ten offer geven —
Mijn Koning, nooit!.. Infant! schoon hem de smart verteer',
Don Pédro wenscht geen heil; ten koste van zijne eer!

DE INFANT.

Neen! mij ook is uwe eer te dier, om haar te schennen;
Maar schort uw oordeel op, en leer mij beter kennen.
Ziehier, wat ik verlang: bewaar de onzijdigheid!

Zoodra het heir, dat mij als legerhoofd verbeidt,
 Op mijn bevelen volgt, laat ik mijn krijgsbanieren,
 Aan iedre zij' der stad, van wal en toren zwieren.
 Gij zijt hier niet op last des Konings; gij zijt vrij...
 Vertoon u niet... Mij is *Tarifa!*

GUSMAN, *opkomende.*

Neen! 't is mij!

TIENDE TOONEEL.

De vorigen, GUSMAN, JOSE.

DON PÉDRO.

Mijn vader! Hemel!

JOSE, *ter zijde.*

Ha! thans tusschen ons, verrader!

GUSMAN.

Infant! verlaat terstond deez' wal!

DE INFANT.

Verklaar u nader:

Wie geeft dat stout bevel?

GUSMAN.

Ik!

DE INFANT.

Gij?!

GUSMAN.

Trouw aan zijn' eed,

Stond mij Sant-Jago zijn gezag af. Ik bekleed

Thans hier den hoogsten rang, dien 'k mij zal waardig toonen.

DE INFANT.

Ik ben de Infant van *Spanje!*

GUSMAN.

En ik — wil mij verschoonen! —
Vertegenwoordig hier den Koning!

DE INFANT.

Inderdaad!
De scherts gaat al te ver... Een balling van den Staat!..

GUSMAN.

De balling waagt het, u zijn regten meê te deelen...

DE INFANT.

Gij hebt het regt niet, in *Tarifa* te bevelen!

GUSMAN.

Uw Hoogheid! 't valt niet zwaar, dat regt te doen verstaan;
Vijf woorden zijn genoeg: ik voer het leger aan.

JOSE.

Het leger is met ons!

DE INFANT.

Ik vraag 't bewijs door — daden!

GUSMAN.

En 'k heb de straf gereed voor die hunn' pligt verraden.

JOSE.

Een krachtig woord!

DE INFANT, op Don Pédro wijzende.

Wel nu! begin dan met uw' zoon:
Hij, trouw aan mij verkleefd, heeft mij zijn dienst geboôn.

DON PÉDRO.

Mijn vader!

GUSMAN.

Hoe!.. Kan 't zijn?.. Rampzaalge! ook gij verloren!
'k Zie reeds des Hemels wraak in felle bliksems glore;
Vindt zij ook u in hun geleedren? Nog is 't tijd!

Keer, keer tot mij terug! De vijand daagt ten strijd;
De Infant is bondgenoot der Mooren. Duizendtallen
Zijn reeds in aantogt, om deez' sterkte te overvallen.

(Door het venster wijzende.)

Zie, zie dien zwarten stroom, die voortgolft op het strand!
Hij volgt ons op den voet, ten ondergang van 't Land;
Hij overweldigt ons, vóór wij den nood ontwaren,
Wanneer de valse nacht zich aan 't verraad zal paren!
De Infant, de Infant alléén ontsloot de ketenprang
Van 's afgronds helgedrogt!.. Vijf honderd jaren lang,
Besmette 't Spanje's grond... thans durft het wederkeeren!
Nog wil de Halve Maan ons Kruis in 't stof verneêren!

DE INFANT.

Hoe! gij beschuldigt mij..?

DON PÉDRO.

Neen, 't kan niet mogelijk zijn!

GUSMAN.

't Onloochenbaarst bewijs van zijn verraad is mijn:
Lees zelf, mijn zoon!

DON PÉDRO, *ter zijde.*

Helaas! 't is me al te waar gebleken!

GUSMAN, *tegen zijn zoon.*

Wat is uw antwoord thans?

DE INFANT, *ter zijde, in woede.*

Ha! 'k zal mij bloedig wreken!

GUSMAN, *tegen zijn zoon.*

Spreek! Kunt gij denken, dat uw hand, zich-zelv' ontrouw,
De hand eens Gusmans ooit zijn zwaard ontëeren zou? —
Infant! ik wil uw schuld, wat afkeer zij moet wekken,
Uit eerbied voor u-zelv' en uw blazoën, bedekken,

Indien gij nog uw' arm aan Land en Koning wijdt;
 Maar zoo ge uw oproevaan weêr wappren doet ten strijd,
 Ik zweer, 't is tussehen ons een kamp op dood en leven,
 En zoo ik sneuvlen moet, ook gij zult met mij sneven!

ELFDE TOONEEL.

De vorigen, DONNA MARIA.

DONNA MARIA.

Ach, Gusman! zulk een slag valt onzen zoon te zwaar:
 Gij doodt hem!

GUSMAN.

Neen, mevrouw! ik red hem van 't gevaar!

DONNA MARIA.

Kent gij de liefde dan, die hem het hart doet blaken?

GUSMAN.

Ik ken alleen zijn' pligt... dien zal hij niet verzaken!

DONNA MARIA, *tegen den Infant.*

Mijn Prins! een enkel woord schenkt ons den vrede weêr.

(Tegen Gusman.)

Gij hebt hem lief, niet waar?.. Zijn lijden drukt u neêr?
 Wel nu! elk woord uws monds vermeedert nog zijn smarte,
 Is gifdrop in zijn wond, is dolksteek voor zijn harte.
 Uw zoon mint Donna Sol, de dochter van d'Infant!

GUSMAN.

Ha! dit is dan de strik, dien men zijne onschuld spant!
 Bedrog en list, uit liefde en valscheid zaâmgeweven!
 'k Herken d' Infant geheel! Óf goed, óf slecht, om 't even,
 Elk middel dient, waardoor hij 't doel bereiken kan.
 Een jongling, ziende blind, vertrouwt zich aan dien man,

En hij, de Infant, begeert, — hoe God het kwaad gehenge! —
 Dat hem die jongeling zijne eer ten offer brenge!
 Tot prijs van 't snood verdrag, begoochelt hij hem 't hart
 Door liefdedroomerij, en voedt zijn minnesmart!

(Tegen Don Pédro.)

Mijn zoon! een onderdaan heeft slechts één heer. Uw vader
 Beveelt: kies tusschen ons en *Spanje's* landverrader!
 Kies tusschen 't heilig Kruis en *Mecca's* Halve Maan,
 En volg des Korans leer, of bid den Bijbel aan!
 Heeft alle riddertrouw uw eerloos hart verlaten,
 Zweert gij uw' Koning af, kunt gij uw' vader haten,
 Nog is hij sterk genoeg, als gij uw' naam verguist,
 Uw spooren en uw zwaard te brijzlen door zijn vuist!

DONNA MARIA.

Er zijn dan deugden, die als gruwlen zijn te tellen!
 Don Gusman! in uw huis zult gij twee offers vellen:
 Uw' zoon en mij! Voor wien? Voor een ondankbaar' Vorst...

DON PÉDRO.

Neen, moeder! 'k weifel niet, wie 't ooit gelooven dorst:
 De liefde zwijgt, waar zich de stem der eer doet hooren.

GUSMAN.

Goed, Pédro! goed, mijn zoon!

(Tegen den Infant.)

Ziedaar uw hoop verloren.
 Vertrek in aller ij! 't Gerucht van uw verraad
 Verspreidt zich, en wie weet, wat u te wachten staat...

TWAALFDE TOONEEL.

De vorigen, DONNA SOL.

DONNA SOL, *verschrikt opkomende.*

Mijn vader!.. ach! de schrik stolt mij het bloed in de adren!
Uw leven wordt bedreigd!.. Ik zag de menigt' nadren;
Het wild en tierend volk dringt voor de poort te zaam...
Don Pédro! sta ons bij, in aller Heilgen naam!

KREETEN VAN BUILEN.

Dood aan d' Infant! De Infant ter dood!

DONNA MARIA.

Wat schrikbre kreeten!

DONNA SOL.

Red u, mijn vader!

DE INFANT, *zijn' degen trekkende.*

Men bedreigt mij!.. Wat vermeten!

GUSMAN.

Neem krigsbedekking, Jose! en vergezel d' Infant,
Door Donna Sol gevolgd, den wal uit, naar het strand.
Bedwing den woesten hoop, hoe ook zijn moordkreet rijze,
En zeg: „ziedaar d' Infant, zoon van Alphons' den Wijze!
Trouw aan zijn' broeder, aan den Koning en Diens regt,
Keert hij hier spoedig met de hulp, ons toegezegd!”

DE INFANT.

Grootmoedigheid in schijn; in werkelijkheid verneëren!
Welaan! 'k verdraag uw' smaad; ja, ik zal wederkeeren!
Het uur der wrake komt! *Tarifa* is de rots,
Waarop gij zult vergaan in al uw' riddertrots!

GUSMAN.

'k Begrijp u!.. Laat dan vrij, bij 't eerste morgenglören,
De Moorsche krijgstrompet en 't dreigend Allah! hooren,

Ik wacht uw bondgenoot; wijs hem den weg... ik zweer:
Voor u, voor allen heeft die dag geen avond meer!

DE INFANT.

Vaarwel, Don Gusman!

DONNA SOL.

O mijn vader!

DE INFANT.

Wij vertrekken.

GUSMAN.

Infant van *Spanje*! moge u God tot leidsman strekken!

(De Infant voert zijne dochter weg, en wordt door Jose gevolgd.)

DON PÉDRO.

Ach! alles is gedaan! Wat rest mij hier beneêu?

DONNA MARIA.

Uw moeder, dierbaar kind! opdat zij met u ween'!

EINDE VAN HET TWEEDE BEDRIJF.

DERDE BEDRIJF.

Dezelfde decoratie.

EERSTE TOONEEL.

DON RAFAËL, DON FABIO, *vervolgens* JOSE.

FABIO.

Er werd van weêrszij' dus met echten moed gestreden?

RAFAËL.

Ik zag 't voor de eerste maal; ik deed mijn' proefstuk heden.

FABIO.

Hoe groot schat gij 't verlies van d' Emir, op deez' dag?

RAFAËL.

Hij telt twee duizend doôn.

FABIO.

Hoe hieldt ge u in den slag?

RAFAËL.

O! 'k heb mijn deel gehad!.. Ziedaar twee duizend Mooren,
Die nooit meer krank zijn, of een' oorlogskreet doen hooren.
Wij velden 't vloekgespuis in koelen bloede neêr,
En 'k zie in 't Paradijs niet één dier braven weêr.
Dat doet mij lagchen.

JOSE, *schielijk opkomende.*

Ha!.. ik smeek u, jonge vrinden!

Zegt mij, is Pédro hier?

RAFAËL.

Neen.

JOSE.

'k Kan hem niet hervinden!

FABIO.

Wat zegt gij?

RAFAËL.

Groote God!

JOSE.

Ik dacht, hem weêr te zien

Bij u...

RAFAËL.

Hier niet.

JOSE.

Zoò moet de laatste hoop me ontvliên!

FABIO.

Hij kan nog komen.

JOSE.

'k Zag al onze strijdgenooten

Tarifa binnentreên... Toen werd de poort gesloten,

En ook de hoop met haar!

RAFAËL.

Ik zag u t' allen tijd

Toch aan zijn zij...

JOSE.

't Is waar, 'k bleef bij hem in den strijd;

Wij vochten zaâm van dat het licht begon te dagen,

En menig vijand werd door onze hand verslagen.

In 't eind woelde alles door elkander, ordloos, woest,

Tot ons een heuvel van gekwetsten scheiden moest.

Het feest steeg mij naar 't hoofd, bedwelmde mij de zinnen,

En ik herzag hem niet.

RAFAËL.

O droevig overwinnen!

Hoe 't aan zijn moeder ooit gemeld!..

FABIO.

Zij wacht met smart...

JOSE.

En met een enkel woord doorstoot ik haar het hart!..
 'k Durf haar niet zien, en toch — zij kan geen twijfel voeden,
 Wanneer 't mijn' ijver geldt, om Pédro te behoeden,
 Haar' zoon, ook mij zoo dier!.. dat zal, dat mag zij niet...
 O wroeging, dat ik hem één oogenblik verliet!..
 De schat, mij toevertrouwd, is weg, en ik kan leven,
 Kan keeren zonder hem!.. God moge 't mij vergeven!

FABIO.

Maar alles is nog niet verloren...

RAFAËL.

Jose! neen!

Ik zag Don Gusman; hij was zeer bedaard.

JOSE.

Alleen

Omdat zijn plicht het eischt. Bedaard van wezenstrekken,
 Maar diep gewond van hart, doet hij die kalme strekken
 Tot masker van 't gezigt, hoe hij ook 't veinzen haat,
 Uit vrees, dat hij zich-zelv', voor wie hem zien, verraadt.
 Want zoo de vadersmart, in deez' bedreigde wallen,
 Thans aan zijn heldenvuist den degen deed ontvallen,
 't Stortte al in puin met hem, tot reddeloos besluit,
 En heel een Christenvolk viel 't gapend graf ten buit.

FABIO.

't Is waar! als Gusman komt, is 't volk gerust, bevredigd;
 't Schijnt, of zijn hand alléén geheel een stad verdedigt.

RAFAËL.

O! is Don Pédro dood...

FABIO.

Misschien nog slechts gewond...

JOSE.

Dat is een straal van hoop, dien ons de Hemel zond!
Misschien gewond, o ja!.. en voor de zwaarste wonden,
Wanneer het staal ze sloeg, is heeling uitgevonden...

RAFAËL.

Ga meê naar 't slagveld...

JOSE, *hem tegenhoudende.*

Neen! blijf gij bij de edle Vrouw;
Verleen ze hulp en troost in al heur' angst en rouw.
Ik vind haar' zoon terug; ik zal hem haar hergeven!
Wanneer ik nog besta, kan dan mijn leerling sneven?..
Gewis! de dappersten van 't leger volgen mij;
'k Zoek heel de vlakke in 't rond, maar — snelt een uur voorbij,
En ben ik niet gekeerd hier, in *Tarifa's* wallen,
Dan is Don Pédro dood, en Jose, als hij, gevallen!

(Hij vertrekt.)

TWEEDE TOONEEL.

DON RAFAËL, DON FABIO, *vervolgens* DONNA MARIA.

RAFAËL.

O wreede onzekerheid, wat ons te wachten staat!

FABIO, *Donna Maria bemerkende.*

Zwijg!

DONNA MARIA, *met verwondering en vrees.*

Rafaël!

FABIO, *ter zijde.*

Wat angst spreekt uit haar droef gelaat!

DONNA MARIA.

Gij hier?.. En 'k heb de komst van Gusman niet vernomen?

RAFAËL.

Neen, allen zijn nog niet van d' uitval weêrgekomen.

DONNA MARIA.

Maar Jose?.. maar mijn zoon?

RAFAËL.

Mevrouw!.. 't is me onbewust,

Of hij terug is.

FABIO.

Hij keert spoedig... wees gerust!

RAFAËL.

Vertrouwen!..

DONNA MARIA.

Ja, mijn hart is kalm en vol vertrouwen:

Ik heb gebeden!.. Ik zal Pédro weêr aanschouwen!..

(Zij ontveinst hare ongerustheid, en gaat zitten. Rafaël plaatst zich op een voetbankje vóór haar.)

RAFAËL.

Somtijds verlangt gij, dat ik zingen zal voor u:

'k Weet een romance, zacht en treffend... Wilt gij nu?..

DONNA MARIA.

De strijd heeft uit... maar, in dit oogenblik te zingen...

Ik dank u, Rafaël!

FABIO, *ter zijde.*

Zij tracht, haar folteringen

Te omsluij'ren met een' lach.

DONNA MARIA, *ter zijde.*

Gevloekt zij de oorlogsramp!

RAFAËL.

Schoon is de zegetogt des winnaars na den kâmp!

DONNA MARIA.

En ô! wat zoet geluk uw moeder 't hart verrukte,
Toen zij, vol teederheid, u weêr in de armen drukte!
Gij keerdet, niet gewond, in al den glans der jeugd!
O zaalge moeder! ik benijd uw zielevreugd!
De krijg, afschuwbre plaag!.. Versierd met de eêlste gaven,
Jaagt men de glorie na, en vindt — den nacht der graven!
De roem is ijdel, is een leugen!..

(*Sidderend.*)

Hoort!.. ai hoort!..

Wat onbestemd gerucht!..

FABIO, *naar het venster snellende.*

Het leger trekt steeds voort...

DONNA MARIA.

Het leger zonder hem!..

RAFAËL.

Laat mij uw vrees bezweeren:
Hij achtervolgt den Moor; deez' avond zal hij keeren.

FABIO.

Houd moed, mevrouw!

RAFAËL.

Houd moed, en hoop!

DONNA MARIA.

Bedriegbre hoop!

Zij ook, zij geeft den dood, is zij te traag van loop.

(*Ter zijde, naar het venster gaande.*)

O onverdraagbre smart! O angst, niet uit te spreken!

RAFAËL, *zacht tegen FABIO.*

Zie, hoe zij lijden moet!

FABIO.

't Is, om het hart te breken.

DONNA MARIA, *terughkomende.*

God! zoo hij dood waar'!

RAFAËL.

Neen!

FABIO.

o Neen!

RAFAËL.

Hij triomfeert.

FABIO.

Hij komt weldra terug.

RAFAËL.

Wacht slechts...

FABIO.

Tot de avond keert.

RAFAËL.

Bedenk, hoe menigmaal men voor zijn' vader beefde.

Hoe dikwerf dacht men niet, dat de edle Gusman sneefde?

DONNA MARIA.

't Is waar!

RAFAËL.

En toch, gij mogt hem immer keeren zien.

DONNA MARIA.

'k Zal wachten.

RAFAËL.

Jose's komst zal ligt u uitkomst biën.

FABIO.

Hij is gelukkig in zijn togten, zeer ervaren...

RAFAËL.

En hij bemint uw' zoon: ik durf voor vast verklaren,
Hij brengt hem ons terug.

DONNA MARIA, *twisterende.*

Hij komt... ik hoor zijn stem!

DERDE TOONEEL.

De vorigen, JOSE.

DONNA MARIA.

Ach! Jose alléén!.. Mijn God! gij keerdet zonder hem!

JOSE.

Hij leeft, mevrouw!

DONNA MARIA.

Hij leeft!.. God moge 't mij vergeven,
Dat 'k aan Hem twijfen dorst!.. Mijn Pédro is in leven!..
Maar waar, waar toeft hij nog?

JOSE.

Hij volgt mij op den voet;

Ik vond hem aan de poort.

DONNA MARIA.

Mijn zoon in 't eind behoed!

(Zij ijlt hem tegen.)

VIERDE TOONEEL.

DON RAFAËL, DON FABIO, JOSE.

JOSE, *in hevige aandoening, tegen* Rafaël.

Snel naar Don Gusman heen; laat niets uw' spoed vertragen;
Ik moet hem spreken.

RAFAËL.

En waartoe?

JOSE.

Bedwing uw vragen:

't Is een geheim.

RAFAËL.

Geheim!.. Er is dus niets beslist?

JOSE.

Niets! 't Is geen zegepraal... een wreede neêrslag is 't!
Ik moet mijn' last voldoen, wat wee ons moog' verbeiden;
'k Moet Gusman's hart op iets verschriklijks voorbereiden.

RAFAËL, *heen willende gaan, maar terugkomende.*

Ik durf niet...

FABIO.

Rafaël! Don Pédro dreigt gevaar.

RAFAËL, *vertrekkende.*

O! dat deez' droeve dag alreê ten einde waar'!

VIJFDE TOONEEL.

DON FABIO, JOSE, DONNA MARIA, DON PÉDRO.

DONNA MARIA.

Hij is 't!.. Het is mijn kind!.. Hoe doet de vreugd herleven,
Na zooveel tranen!.. Als ten tweede maal gegeven,
Druk ik hem aan mijn hart!

DON PÉDRO.

Mijn moeder!..

DONNA MARIA.

Dierbre zoon!

'k Heb u dan eindelijk weêr!.. Gij zijt het!

JOSE, *ter zijde.*

Hoe die toon

Van vreugd mij 't hart verscheurt!

DONNA MARIA, *haar' zoon beschouwende.*

Wat sombre wezenstrekken!

Wil hij zijn ligchaamswee welligt voor mij bedekken?

Spreek! lijdt ge, Pédro?

DON PÉDRO.

Neen.

DONNA MARIA.

Gij zijt toch niet gewond?

DON PÉDRO.

Neen, moeder?

DONNA MARIA.

Geef me een' kus!.. Uw naam weêrgalmt in 't rond

Als overwinnaar! 'k Zie met roem u overladen!

Gij volgt uw' vader na in grootsche heldendaden!

Ja, ik ben trotsch op u!.. De roem is schoon en zoet,

Al kost hij 't moederhart een bittren tranenvloed!

Maar toch, stel u niet bloot aan al te veel gevaren,

En weet voorzigtigheid aan dapperheid te paren:

De jeugd vergeet zoo ligt, hoe ver haar kracht kan gaan. —

Die goede Jose heeft u trouw weêr bijgestaan...

Maar hij ook schijnt bedrukt; de zorg omwolkt zijn slapen,

En toch is zijn gelaat als voor de vreugd geschapen.

JOSE.

't Is mijn gewoonte niet, bedrukt te zijn; dat 's waar!

Doch, nu 'k uw' zoon aanschouw... Ik dacht hem in gevaar,

Ja, waande hem reeds dood. Nog beef ik bij 't herdenken;

't Was, of de ontzette vrees mij 't gloeiend brein zou krenken.

Nu, vreezen bleef mij vreemd, en daarom is 't gelaat
Nog treurig, schoon het hart van dankbre vreugde slaat.

DONNA MARIA, *glimlaghende.*

'k Begrijp u, goede Jose!

(Tegen Don Pédro.)

In d' angst, die mij verteerde,
Deed ik gelofte aan God, wanneer mijn Pédro keerde,
Mijn' schat van kostbaarheên te schenken aan 't altaar
Der Heilge Moedermaagd. God lof! dat uur is dáár!
Ik ga mijn schuld voldoen; wil mij de gunst gehengen,
Mijne offerand met u ten Tempel heen te brengen.

DON PÉDRO, *met verlegenheid.*

Ik wacht mijn' vader hier... verschoon me een luttel tijd...
Ik volg u...

DONNA MARIA.

Zeker?..

DON PÉDRO.

Ja!

DONNA MARIA.

Toef niet te lang. De strijd
Heeft mij reeds heel den dag van uw gezigt verstoken:
Thans smake ik mijn geluk geheel, onafgebroken!
O! zoo des Hemels Gunst ons voortaan niet meer scheidt,
Zie ik mij hier op aard reeds Englenvreugd bereid!

(Zij vertrekt.)

ZESDE TOONEEL.

JOSE, DON PÉDRO, GUSMAN.

DON PÉDRO.

Rampzaalge moeder!.. Wie zal haar mijn lot verklaren?..

JOSE.

Don Gusman komt.

GUSMAN, *schieljk opkomende.*

Mijn zoon!

(Tegen Jose.)

Wat moet gij me openbaren?..

JOSE.

Hij is gevangen!

GUSMAN.

Hij, gevangen!.. IJdle vreugd!

DON PÉDRO.

Ik Ben slechts een oogwenk vrij.

JOSE.

Men kent zijn Ridderdeugd.

DON PÉDRO.

Men slaat geloof aan 't woord, door Gusman's zoon gegeven;

Men weet: hij keert terug, ten koste zelfs van 't leven.

GUSMAN.

Maar neen! uw losprijs is gereed; voor uw behoud

Geef ik kasteelen, geef ik land en schat van goud..

JOSE.

Helaas! naar ik vernam, heeft de Emir reeds gezworen,

Dat hij in *Afrika* ten slaaf zal zijn der Mooren.

GUSMAN.

Gezworen?.. en aan wien?

JOSE.

Aan 't graf van zijn' profet.

DON PÉDRO.

En ik keer in een uur... Mijn woord ook geldt een' eed!

GUSMAN.

Gewis! wat gij beloofde, is heilig!.. Maar — ô smarte!
De slag is al te zwaar, en brijzelt mij het harte!
Mijn denkkraft is vergaan!.. Ik had uw' dood beschreid...

DON PÉDRO.

Gevallen in 't gedrang, dat mij van Jose scheidt,
Zie 'k twintig dolken mij bedreigen... ik moet sneven!
Op eens verschijnt een Moor, ter mijner hulp gedreven,
En dat ik nog besta, dank ik alleen zijn' moed;
Hij redde mij.

GUSMAN.

Zijn naam?

DON PÉDRO.

Aliatar.

GUSMAN.

Mijn bloed

Dien edlen vijand, waard, een Christenheld te wezen!
O kon hij in mijn hart mijn dankbre ontroering lezen!
O drukte ik hem de hand, dien krijgsman, grootsch van aard,
Die, schoon Mahomedaan, een Christen heeft gespaard!

JOSE.

Aliatar is hier. Alléén en zonder schroomen,
Vormt hij 't geleide uws zoons.

GUSMAN.

Ga, laat hem tot mij komen!

JOSE.

Hij wacht hem aan de poort... ik vlieg!..

(Hij vertrekt.)

GUSMAN, tegen Don Pedro.

En gij, mijn zoon!

Dat gij u tot het einde uwe afkomst waardig toon';
 Wees kalm en onvervaard van hart en wezenstrekken!
 Uw moeder moge niets van 't droef geheim ontdekken.

ZEVENDE TOONEEL.

De vorigen, JOSE, ALIATAR.

ALIATAR, *tegen* GUSMAN.

De Heer zij met u! Roem en magt komt van den Heer!

GUSMAN.

Regtschapen Muzelman! wat ook op aard verkeer',
 Mijn dankbaarheid is u voor immer toegezworen:
 De Hemel hoort dien eed! — Doe mij de waarheid hooren...

ALIATAR.

Opregt!

GUSMAN.

Wij danken 't u, dat nog mijn Pédro leeft:
 'k Hoop, dat gij, na die daad, hem aan mijn hart hergeeft.

ALIATAR.

Don Gusman! hoor mij aan...

GUSMAN.

Spreek, wil me uw' last verklaren!

ALIATAR.

Wel nu! gij kunt uw' zoon herkoopen...

GUSMAN.

Niets zal 'k sparen,
 Neen, niets, voor zijn rantsoen!.. O! eer gij verder gaat,
 Eer gij den prijs mij meldt, waarin uw eisch bestaat,
 Laat mij 't bedwelmend zoet der zaalge hoop genieten,
 Die ge als een balsem in mijn zielewond doet vlieten!

Zij is een geurge dauw, die uit den Hemel daalt,
 En me een verfrissching schenkt, met goud noch goed betaald! —
 Noem mij den losprijs thans, en hij zal de uwe wezen,
 Vóór nog het licht der zon in 't Oosten is herrezen.
 Al, wat mij toebehoort, al, wat, in later tijd,
 Door mij herwonnen wordt, als loon van bloed en strijd,
 Ik sta u alles af, mijn schatten en mijn landen;
 Ik geef u 't heden, 'k wil de toekomst u verpanden!..

ALIATAR.

Neen! de Emir stelt uw' zoon in vrijheid, zonder dat;
 Hij vraagt niet naar uw goud: hij eischt een' andren schat.

GUSMAN.

En welken?

ALIATAR.

Tarifa.

GUSMAN.

'k Begrijp u niet... verschooning!..

ALIATAR.

Gij levert ons deez' stad...

JOSE, *bij zich-zelven.*

O schande!

ALIATAR.

En tot belooning,

Ziet gij Don Pédro u hergeven.

GUSMAN.

God! wat smaad!

'k Begreep hem niet terstond!.. Hoe! Gusman en — verraad!
 Ik, ik zou *Tarifa*?.. Hoe dorst men 't voorstel wagen?
 Moest ooit een mensch op aard zoo lagen hoon verdragen?

ALIATAR.

Bedenk...

GUSMAN.

Gij kent mijn' naam, en — twijfelt aan mijne eer!

DON PÉDRO.

Volg mij, Aliatar! ik keer naar de uwen weêr.

ALIATAR.

Herinnert ge u, toen gij *Tarifa* hadt hernomen,
De ontvangst uws Konings nog? Naauw aan het hof gekomen...

GUSMAN.

Regtschapenheid wordt niet door woordentwist beslecht,
En niemand leert mij, wat mijn pligt is of mijn regt.
Rampzalig stervling, die, als hem gevaren naken,
Met zijn geweten eerst een vergelijk wil maken.
Men voelt, wat de eer beduidt — men overweegt ze niet!
't Is in zijns Konings naam, dat Gusman hier gebiedt;
Aan hem alléén kan hij *Tarifa* wedergeven,
Of anders — moet het zijn — op gindsche wallen sneven.
Aliatar! 'k geloof uw krijgsdeugd waarlijk groot:
Zeg mij, wat zoudt gij doen, als ge in mijn plaats gebodt?

ALIATAR, *in verlegenheid.*

Ik!.. Maar waartoe die vraag?.. Mijne inspraak... mijn geweten...

GUSMAN.

Zie! uw verlegenheid doet mij uw' hoon vergeten.

DON PÉDRO, *Aliatar willende medestepen.*

Kom, gaan wij!..

ALIATAR.

Edle held! hoe grootsch uw pogen zij,
De stad, u toevertrouwd, is toch haar' val nabij.
Niet slechts geheel een volk van de Afrikaansche kusten
Zal uw benarde vest bij dag en nacht ontrusten;
Neen! weldra daagt een heir van leeuwen, zonder tal,
Op wier gebrul de grond zal siddren van uw' wal.

De tijd is eindelijk dáár, dat *Spanje* ons moet behooren;
 De zaak der Christenheid gaat voor altijd verloren;
 Dan ziet gij, zonder dat ge uw' zoon van 't noodlot spaart,
 Deez' muren neêrgestormd...

GUSMAN, hem schielijk in de rede vallende.

Maar toch ook, de eer bewaard!

ALIATAR.

Don Gusman!.. laat mij nog één woord tot afscheid spreken:
 Uw weigring zal gewis des Emirs woede ontsteken...
 Dan vrees ik alles... want een schrikkelijke raad...
 Een hoogst te duchten Prins, die hem ter zijde staat...
 De Infant van *Spanje*...

GUSMAN.

O ja! hij durft het heiligst schennen.
 Ik moest zijn duivlenlist in 't vuig verdrag herkennen.
 Uw Emir rijst weér in mijn oog: zijn fiere ziel
 Verfoeit gewis reeds nu den strik, waarin hij viel,
 En 't schandelijk ontwerp, nooit in *zijn* brein gerezen.
 Ik schrijf uw' Emir; 'k zal 't den Muzelman doen lezen,
 Hoe ik, de Christen, ginds, op d' Afrikaanschen grond,
 Zijn' eigen' Koning in 't gevaar ter zijde stond,
 En hoe mijn trouw rapier zijn' wanklen troon ontzetten,
 En 't woedend moordgeweld van 't oproer kon verpletten.
 Indien de waarheid liegt, en 't regt zich ziet veracht,
 Wel nu! dan helpt mij God; dan wordt de zwakheid kracht!
 In de eene hand het Kruis, in de andre hand den degen,
 't Oog naar omhoog gerigt, snel ik uw bergen tegen,
 En, door verderf en dood gevolgd, waar ik verschijn,
 Ontruk ik u mijn' zoon in 't hart zelfs der woestijn!

(Hij vertrekt.)

ALIATAR, *na een oogenblik van overweging.*

'k Ontdek hem alles dan!

(*Hij volgt Gasman.*)

ACHTSTE TOONEEL.

JOSE, DON PÉDRO.

JOSE, *tegen* DON PÉDRO.

En ik verzel uw schreden.

De Hemel heeft gewis niet zonder goede reden

Beschikt, dat *Afrika* vlak over *Spanje* ligt.

Nu kan de Christen, dáár gebogen onder 't wigt

Der gruwbre slavernij, al ras bevrijding vinden.

Ja, jonge meester! 'k zal mijn lot aan 't uw' verbinden;

Ik maak u 't dwangjuk zacht, bij 't rot aan de' overzij'.

Wij allen wenschen iets, en zóó ook ging het mij:

Ik wil in *Fez* (die stad, zoo rijk aan schoone zaken!)

Mijn dagen enden en u 't leven draaglijk maken.

Het zij de roeigalei, het zij de mijn ons wacht,

Ik zal voor u het werk volbrengen: ik heb kracht;

'k Wed, dat mijne armen hun tot voordeel zullen strekken.

Ja, ja! het blijft bepaald: ik zal met u vertrekken.

(*Hij gaat.*)

DON PÉDRO.

O! 'k ken mijn lot te goed!.. Het is geen slavernij,

Geen arbeid, die mij toeft... de dood, de dood wacht mij!

Ach! dierbre Donna Sol!.. ik kom nog eens haar nader!

Zij treurt in 's vijands heir bij haar' ontrouwen vader,

En 'k mag haar weérzien, vóór mij 't leven wordt ontroofd.

Ziedaar dan 't echtheid, aan twee minnenden beloofd!

Maar ja! wij zullen toch den huwlijksband voltrekken:

't Schavot zal tot altaar, de beul tot priester strekken,
 En ver, ver van deze aard, die liefde en trouw bespot,
 Wacht ik mijn gade in 't Rijk der Eeuwigheid — bij God!

(Zijne moeder bemerkende.)

Mijn moeder!

NEGENDE TOONEEL.

DON PÉDRO, DONNA MARIA,

DONNA MARIA.

Hoe! mijn zoon?.. 'k bleef u ter kerk verbeiden;
 Waarom verscheent gij niet?

DON PÉDRO.

De pligt hield ons gescheiden,
 Mijn moeder!..

DONNA MARIA.

Welke pligt?

DON PÉDRO.

Ontvang mijn afscheidsgroet!..

DONNA MARIA.

Wat zegt gij, Pédro? spreek!..

DON PÉDRO.

Dat ik vertrekken moet.

DONNA MARIA.

Vertrekken?.. gij?.. o neen! ik zal het niet gehengen..
 Wie heeft dien pligt geboën?.. Gij kunt hem niet volbrengen!
 De vijand is alöm, en waakt voor elke poort;
 Uit iedere hinderlaag loert de Islamiet op moord...

(Op het venster wijzende.)

Zie, waar ge uw blikken wendt, gij zult het staal ontdekken;
 Het blinkt omhoog, omlaag..

DON PÉDRO.

En toch, ik *moet* vertrekken.
 't Behoud der stad gebiedt, en zou ik weiflen?.. neen!
 Gij-zelf gevoelt, niet waar?.. 'k Vlieg naar *Sévielje* heen.

DONNA MARIA.

Ach, Pédro!

DON PÉDRO.

't Is, om hulp voor *Tarifa* te vragen.

DONNA MARIA.

Maar waarom juist aan u dien reistogt opgedragen?

DON PÉDRO.

Hij is van 't hoogst gewigt.

DONNA MARIA.

Moet gij den Koning zien?

DON PÉDRO.

O ja!

DONNA MARIA.

Hoe velen zou die zending vreugde bièn!
 Hoe menig vroeg ze als gunst!.. waarom u niet te sparen?

DON PÉDRO.

De voorrang komt mij toe: men kiest mij om mijn jaren.
 De jongste is steeds het best, waar 't spoed en vlugheid geldt.

DONNA MARIA.

Gij waant, dat op die reis u geen gevaar verzelt?

DON PÉDRO.

Neen, in die oorden van ons *Spanje* heerscht er vrede.

DONNA MARIA.

Wel nu dan!.. niets kan u weérhouden: ik ga mede.

DON PÉDRO.

Onmooglijk, moeder!.. 'k zwoer een eed, alléén te gaan.

DONNA MARIA.

Gewis een ridder-eed?

(Bij zich-zelve.)

'k Zwijg stil... het is gedaan!

De foltring, die het hart der moeders moet verteeren,
Verdiende een dubble kroon in 't Paradijs des Heeren!
Geen deernis op deze aard... dat God ons hulp betoont!

DON PÉDRO.

O! kunt gij twijfelen aan mijn liefde?

DONNA MARIA.

Neen, mijn zoon!

'k Weet, dat gij mij bemint, maar kan 't uw moeder baten?
't Vermeedert nog haar smart, wen gij haar moet verlaten.
Ons is de liefde wreed gelijk de haat, en nooit
Zien wij onze' angst gesust, of onze hoop voltooid!..
Kent ge al de droefheid, in uw afzijn mij beschoren?
't Is mij, of heel natuur haar' luister heeft verloren;
Staar ik des ochtends rond, in smachtend ongeduld,
Ik zie den bloemengard, de zon in rouw gehuld,
En 'k zeg, in bittre klagt en rustloos voortgedreven:
„De ziel des zoons is die der moeder!.. hoe kan 'k leven,
„Nu hij mijn zij' verliet, en uit mijn oog verdween?
„Het ligchaam is nog dáár, maar ach! de ziel toog heen!...
Och! luister naar de taal mijns harten... ik moet spreken!...
Gij weet niet, wat ik lij', zijt gij ons huis ontweken!
Nauw deedt ge uw eerste schreên, als kindje, zwak en teêr,
Of men voorspelde u reeds geen weinig levens meer,
En 't was, of aller blik mij 't vonnis moest ontdekken:
Zijn bloei verdort; de wieg zal hem tot graf verstrekken!
Dan klonk mijn antwoord zacht: hij is mijn liefde en vreugd!
Ik waak met zoo veel zorg, zoo rustloos voor zijn jeugd,

Dat eens zijn bleek gelaat van vuur en kracht moet gloeijen,
 Dat in zijn stervend hart mijn ziel zal overvloeijen!
 En gij herleefted, ja! 't was logenprofecij!
 Voor moederliefde heeft de dood zelfs medelij'
 Ach! later moest uw aard mijn teederheid verraden;
 Wat u het hart bezielt, zijn grootsche heldendaden,
 En toen men u verhaalde al, wat uw voorgeslacht,
 Met fieren riddermoed, tot *Spanje's* heil volbragt,
 Kon ik reeds in uw' blik mijn schrikbre toekomst lezen,
 En ik voorspelde 't mij, wat lot ik had te vreezen.
 't Was, of die kinderhand reeds naar den degen zocht,
 Ten schrik der Halve Maan, die 't Vaderland bevocht,
 En 'k zeide tot mij-zelv': 'k behield mijn kind het leven,
 Om 't ligt in later' tijd op 't slagveld te zien sneven;
 Misschien, dat ik juist dan mijn' Pédro derven moet,
 Als moeders ouderdom haar liefde stijgen doet!

DON PÉDRO, *zeer bewogen.*

Wil mij de erinnering, hoe schoon en zoet ook, sparen!
 'k Moet voor den langen togt mijn kracht en moed bewaren:
 Maak mij het hart niet week door droefheid en geweën;
 Verban dien foltrende' angst, en ik vertrek tevreên.

DONNA MARIA.

Laat mij voor 't minst de hoop, u spoedig weêr te aanschouwen.

DON PÉDRO.

Mijn reis duurt welligt lang... men kan niet vast vertrouwen...
 Niet juist bepalen... Ach! op nieuw een tranenvloed!
 Dat is te veel!

DONNA MARIA.

O neen!.. ik ben getroost... het moet!..
 'k Liet slechts een oogenblik mij door 't gevoel verwinnen...
 Neen, ik weêrhoud u niet! Hoe teêr ik u moog' minnen,

Door mij ook wordt de roem van Gusmans naam vereerd.
 Ik heb uw hart verstaan; 'k voldoe, wat gij begeert;
 'k Wil met een' grimlach van u scheiden... 't Zal uw krachten
 Versterken, dierbre zoon! en ons vaarwel verzachten.
 'k Wil meesteres zijn van mijn zwakheid... O! gij ziet,
 Dat nog de stem der rede in 't moederhart gebiedt.
 't Is zeker; vroeg of laat zie ik u wederkomen,
 Want in *Sévielje* toch is geen gevaar te schroomen;
 Men leeft aan 't woelig hof steeds zorgloos en in vreugd,
 En de Alcazar is zoo bekoorlijk voor de jeugd!
 O! 'k zie de schoonen reeds uit *Andalusie's* streken,
 En hoe ze op Donna Sol in minnenjld ontsteken!
 Ziedaar de kans alléén, waaraan ge u blootstelt, maar
 Zij doet niet sterven, neen!.. ik min zelfs dat gevaar!

DON PÉDRO, *ter zijde.*

O Hemel!

DONNA MARIA.

Neem dit kruis... Zij doet geluk erlangen,
 De relikwie, die 'k van mijn moeder mogt ontvangen.
 Beschouw ze menig' keer, van Godsdienstuur doorblaakt...
 Dit kruis heeft eens het Graf des Heilands aangeraakt...

DON PÉDRO, *ter zijde.*

Ik moet van hier: haar taal zou al mijn kracht verwinnen.

DONNA MARIA.

O toef!

DON PÉDRO.

Ik keer nog, vóór den reistogt te beginnen;
 Maar 'k ga, als eerste pligt, mijn vader afscheid biên.

DONNA MARIA.

Keer slechts een oogenblik; 'k moet u nog eenmaal zien!

DON PÉDRO.

O ja! 'k beloof het u...

TIENDE TOONEEL.

DONNA MARIA. *Zij schijnt getroffen door de treurigheid haars zoons,
en volgt hem met de oogen.*

Nooit kan een moeder dwalen!

Hier schuilt een wreed geheim, en stikt mij 't ademen.
Een duister voorgevoel verkondt me op sombren toon,
Dat mij iets schriklijks dreigt in de afreis van mijn' zoon.

ELFDE TOONEEL.

DONNA MARIA, JOSE.

DONNA MARIA.

Ah! Jose!.. hij gewis weet alles... hij moet spreken...
Hoor, Jose!.. 'k voel mij 't hart van angst en twijfling breken...

JOSE, *ter zijde.*

Ik ben gevangen!

DONNA MARIA.

Spreek!.. Gij weet het al te goed,

Waarheen mijn Pédro gaat...

JOSE, *aarzelend.*

Ik?..

DONNA MARIA.

Antwoord!.. red mijn bloed!

JOSE.

Ik... ik weet niets, mevrouw!... waartoe zou ik 't verheelen?..
Geloof mij, op mijn woord!.. 'k weet niets u meê te deelen...

DONNA MARIA.

Gij weet niet?.. gij misleidt me... Ik vraag u nogmaals: gaat
Don Pédro naar *Serielje?*

JOSE, *schielijk.*

O zeker!.. inderdaad!..

(Ter zijde.)

God dank! nog weet zij niets!

(Luid.)

Gij hebt zeer juist vernomen.

DONNA MARIA.

En met wat oogmerk zal *Sévielje* hem zien komen?

JOSE.

Och! hij is jong... de reis voortrefflijk... en dáár ginds
Toeft hem verstrooijing...

DONNA MARIA.

Gij misleidt me op nieuw.

JOSE.

Geenszins!

Heeft hij een ernstig doel — 't is me onbekend gebleven.

DONNA MARIA.

Mijn zoon toch wilde u steeds zijn gansch vertrouwen geven.
Hij gaat...

JOSE.

O ja, mevrouw!.. hij gaat... 't is u bewust...
Om 's Konings hulp, niet waar?.. Stel dus uw hart gerust!
'k Begreep wel, dat gij 't wist... wat kon ik dus ontdekken?

(Ter zijde.)

Ontsnappen wij!

(Hij wil heengaan.)

DONNA MARIA; *zij gaat naar den bidstoel, en opent het getijboek.*

Vertoef!..

JOSE.

Mevrouw!.. ik moet vertrekken...

DONNA MARIA.

Een oogenblik.

JOSE.

Men wacht me.

(Ter zijde.)

Ik ben ten einde raad...

DONNA MARIA.

Kan ik gerust zijn?

JOSE.

Ja, mevrouw!

DONNA MARIA.

Don Pédro gaat

Dus naar *Sévielje*?

JOSE.

Ja!

DONNA MARIA, *op het getijboek wijzende.*

Zweer op dit boek des Heeren

Mij dan een eed...

JOSE.

Mevrouw!.. 'k zwoer, nooit een eed te zweeren!

DONNA MARIA, *in wanhoop.*

O heilge Patrones, die troost in 't lijden geeft

Schenk Gij me een lichtstraal in den nacht, die mij omzweeft!

TWAALFDE TOONEEL.*De vorigen, ALIATAR.*

ALIATAR.

Ziedaar zijn moeder!

JOSE, *zacht tegen Aliatar.*

Boô des ongeluks! spoed henen;

Heb cerbied voor de smart, die Jose zelfs doet weenen.

Een Afrikaan?

DONNA MARIA.

JOSE, *tegen* Aliatar.

Vertrek!

DONNA MARIA.

Neen, blijf!.. De duistere togt
Moet eindlijk opgeklaard.

JOSE, *ter zijde.*

O! dat hij zwijgen mogt!

ALIATAR.

Weet dan...

JOSE, *tegen* Donna Maria.

In 's Hemels naam! wil naar zijn taal niet hooren!
Wacht nimmer waarheid uit den logenmond der Mooren!
Hij is als zijn profect bedrieger, valsch en koud...

DONNA MARIA, *hem met gezag in de rede vallende.*

Zwijg!

ALIATAR.

Niets weêrhoudt me: ik wil, dat gij een' zoon behoudt.

DONNA MARIA.

Mijn zoon is in gevaar?

ALIATAR.

O ja!

DONNA MARIA.

Gij doet mij beven!

JOSE, *zacht tegen* Aliatar.

Ik bid u, ga niet voort!

ALIATAR.

Hij moet zich weêr begeven
In 't kamp des Emirs: hij is krijgsgevangen.

JOSE, *schielijk.*

Maar

Zijn vrijheid is nabij... denkbeeldig is 't gevaar...

ALIATAR.

Hoe men 't verbergen will', Don Pédro is verloren:
Indien hij wederkeert, is hem de dood beschoren.

DONNA MARIA, *met een' gil.*

Ah!..

JOSE, *tegen Aliatar.*

Uw vervloekte tong heeft haar het hart doorboord!

DONNA MARIA.

Wie dwingt hem, om van hier te gaan?

ALIATAR.

't Gegeven woord.

DONNA MARIA.

Dat is alleen een woord.

ALIATAR.

En dan, de wil zijns vaders.

DONNA MARIA.

Mijn God! dat is te sterk!.. het bloed verstijft me in de aders...

Hoe! Gusman zou zijn kind vrijwillig aan het staal

Des beuls?.. O neen! gij liegt, en lastert mijn gemaal!

ALIATAR.

Maar de eer...

DONNA MARIA, *tegen zich-zelve.*

Ik ben bestemd, om duizend doón te sterven,

Vóór mij het gif der smart het levenslicht doet derven!..

Wat zegt gij?.. eer... Ze is vaak een deugd vol gruwzaamheên.

Gelofte en eer en pligt, drie woorden, klank alleen,

Drie hersenschimmen, meest in neveldamp vervloden!

Men durft in naam der eer én kind én moeder dooden!
 Met die drie woorden, die de roemzucht maakt tot straf,
 Verandert men 't heelal in één onmeetlijk graf.

ALIATAR.

Mevrouw! het uur genaakt.

DONNA MARIA.

Geen helmagt zal ons scheiden!
 Zijt gij het, die mijn zoon ter slagbank moet geleiden?

ALIATAR.

Ik heb zijn woord, mevrouw! maar Gusman kan 't verhoên.

DONNA MARIA.

Hoe! Gusman?.. 't Is dan waar?.. O spreek! wat moet ik doen?
 Ik word krankzinnig... Spreek!

ALIATAR.

Gij moet zijn' wil doen buigen.

DONNA MARIA.

Schoon gij mijn vijand zijt, laat mij u dank betuigen!
 Ik vraag u slechts één uur... Neen! hij weêrstaat mij niet!
 Wie, die de tranen van een moeder weêrstand biedt?
 Ook Gusman zal gewis mijn smeekgebed verhooren...
 Of — gaan mijn tranen op zijn' ijzen wil verloren,
 'k Snel dan naar buiten heen... 'k roep heel de Christenschaar,
 'k Roep alle moeders op voor Pédro's doodsgevaar,
 En met de hulp van God, Die 't waagstuk doet gelukken,
 Zal 'k aan zijn' vader zelfs mijn dierbaar kind ontrukken!

EINDE VAN HET DERDE BEDRIJF.

VIERDE BEDRIJF.

Dezelfde zaal.

EERSTE TOONEEL.

ALIATAR, *alléén.*

Haar moederliefde, hoe wegslepend door haar' gloed,
Vermag niets op den held, al kost het ook zijn bloed.
Don Gusman hoort naar niets, moest heel zijn huis bezwijken,
En 'k zie den zoon te wel des vaders aard gelijken;
Zij zijn onwrikbaar, als een rots in d' oceaen.
Één hoop nog rest me, en dan... ik heb mijn' pligt gedaan!

(Jose ziende.)

Ah! Jose!

TWEEDE TOONEEL.

ALIATAR, JOSE, *vervolgens RARAFÉL.*

JOSE.

Een pagie zal haar heimlijk hier geleiden.

ALIATAR.

Voortrefflijk! Thans nog moet gij 't oogenblik verbeiden
Van die gewenschte komst.

JOSE.

Maar wat toch is uw plan?

ALIATAR.

't Wordt u weldra ontdekt.

JOSE.

Nu! ik ben oorlogsman;
 'k Heb ook het mijne... Zie! 'k herinner me een victorie,
 Met gouden letterschrift geboekt in 's Lands historie:
 Door d' Emir Al-Manzour werd *Compostella's* wal
 Verwonnen, en hij voerde, in luid triomfgeschal,
 De klokken weg van al de kerken, vol verlangen,
 Om ze in *Cordova's* muur als krijgsbuit op te hangen.
 Toen in zijn hoofdmoskée de roof nu scheen bewaard,
 Geschiedde een ander feit van grootscher heldenaard:
 De heilige Koning, die ons destijds mogt regeren,
 En wiens gedachtenis zich onsterflijk ziet vereeren,
 De dappre Ferdinand zwoer, nimmer afgestreên,
 Wraak voor dien bittren hoon, trok naar *Cordova* heen,
 En deed weêr 's vijands drom, in ijzren boei geslagen,
 Op eigen rug den schat naar *Compostella* dragen.
 Zóó ging het goed!.. Wel nu! voer straks Don Pédro weêr
 Naar 't kamp des Muzelmans; ook hij zwoer op zijne eer...
 Maar ik, ik wil niet, dat mijn meester gaat verloren;
 Maar ik heb niets beloofd, maar ik heb niets gezworen;
 Ik ken den weg alöm, en vrees de werkloosheid;
 Mijn hand is steeds gereed, mijn slagtzwaard steeds bereid;
 'k Heb vrienden, die nog nooit zich met een' eed verbonden...
 Wij allen volgen u, als door de wraak gezonden;
 Als tijgers in 't kuras bespringen wij uw heir,
 En tuchtigen d' Infant, en vellen d' Emir neêr,
 En dooden alles! Ja, het Moorenbloed zal stroomen!
 Geen onzer keert terug, vóór Pédro weêr mag komen;
 En zoo de nazaat, ligt door twijfel aangespoord,
 Zijn trouw verdenken mogt aan 't eens gegeven woord,
 Dan zal de Hemel-zelf voor ons getuignis geven:

Don Pédro hield zijn' eed, en toch behield hij 't leven!

ALIATAR.

Maar, Christen! zulk een daad deed alle hoop vergaan:
Uw meester lag ontzield, vóór gij hem bij mogt staan.
Een veilger middel zij ter redding uitverkoren.

JOSE.

Die middlen zijn het best, die Jose's raad doet hooren.
Ik heb er nog een: men ontsluite, op staanden voet,
De hoofdpoort onzer stad voor heel uw' krijgerstoet;
Men leevre *Tarifa* vrijwillig u in handen.
Dan ziet ge uw' wensch voldaan, maar — 'k durf mijn hoofd
verpanden

Aan 't graf van uw' profeet, dat, na drie dagen tijd,
De stad herwonnen is, van 's vijands juk bevrijd.
Ik denk, dat gij begrijpt, wat Jose wil bedoelen.

ALIATAR.

Gij kent Don Gusman slecht... 'k Eerbiedig zijn gevoelen,
En vormde een beter plan, waarvan ik uitkomst wacht...

DON RAFAËL, *opkomende.*

Zij komt! In diep geheim heeft men haar hier gebragt.

ALIATAR.

Gelukkig heeft de Infant mijn voorstel aangenomen.

(*Tegen Rafaël.*)

Geleid haar in deez' zaal!

(*Tegen Jose.*)

En gij, doe Pédro komen!

JOSE.

'k Verzeker u, dat slechts mijn middel slagen kan;
Maar toch, ik eer uw doel: beproeven wij uw plan!

(*Hij vertrekt. Donna Sol komt langzaam op, en blijft onbewegelijk,
als een standbeeld; zij wordt binnengeleid door Don Rafaël,
die vervolgens in het vertrek van Gusman gaat.*)

DERDE TOONEEL.

ALIATAR, DONNA SOL.

ALIATAR.

Uw vader, Donna Sol! schonk dan mijn' raad vertrouwen.
Ik dank hem voor die gunst, en mag met vreugd aanschouwen,
Dat niets ook u weêrhoudt, waar 't aller welzijn geldt.

DONNA SOL.

O ja! ik ben gereed.

ALIATAR.

Gewis werd u gemeld,

Wat lot Don Pédro toeft?

DONNA SOL.

Ik moest den gruwel hooren.

ALIATAR.

Indien hij wederkeert, is hem de dood beschoren!

DONNA SOL.

Ik weet het.

ALIATAR.

Zijn behoud is in des jonglings hand:

Hij blijft tot in den dood zijn ridderwoord gestand;
Maar hij bemint u teêr — zijn hart kan niet weêrstreven,
Wanneer gij hem bezweert, voor uw bezit te leven...
Hij nadert...

(Hij vertrekt.)

VIERDE TOONEEL.

DON PÉDRO, DONNA SOL.

DON PÉDRO.

Donna Sol!.. Mijn dank aan d'Opperheer,
Want door Zijn Gunst alléén zie ik u nogmaals weêr!

DONNA SOL, *steeds als een beeld onbewegelijk.*

't Is op mijns vaders last.

DON PÉDRO.

Die naam doet mij ontzetten!

Uw vader, die zijne eer, zijne afkomst durft besmetten,
Als 's vijands bondgenoot!.. Voedt hij in 't eind berouw?
Wat brengt gij, dierbre?.. spreek!..

DONNA SOL.

Hij stemt in onze trouw.

DON PÉDRO.

God!.. Heb ik wél gehoord?

DONNA SOL.

Hij wil ons zamenparen,

Nog op deez' eigen dag...

DON PÉDRO.

Kan 't zijn?.. Wil u verklaren...

DONNA SOL.

Weet gij, tot welken prijs?

DON PÉDRO.

Neen... noem hem mij!..

DONNA SOL.

Verraad!

DON PÉDRO.

Ik!.. ik verraden!

DONNA SOL, *koud.*

Ja!.. Men weet, *Tarifa* staat

In Pédro's magt, en 't volk gehoorzaamt zijn bevelen.
Mijn' vader zij de stad, en — 't denkbeeld moet u streelen! —
Mijn hand strekt u tot loon.

DON PÉDRO, *na haar een oogenblik stilzwijgend te hebben aangezien.*

Wat valstrik spant men mij!

Wie heeft gesproken, wat ik aan moest hooren?.. Gij?..
O Donna Sol, geen woord zij dan mij bijgebleven!

DONNA SOL, zich bezielende.

Ik, Pédro?.. 'k Heb voor u het antwoord reeds gegeven.

DON PÉDRO.

Wat?

DONNA SOL.

Dat gij zijt gereed, uw sterfot te ondergaan!

DON PÉDRO.

Ja! gij bemint mij!.. Ja! gij hebt mijn hart verstaan!

Uw stem is de echo-zelf der heilge martelaren;

Ik zag steeds in uw borst mijn zielsgevoel verklaren!

DONNA SOL, met klimmende bezieling.

Één is ons beider hart, dat de eigen slag doorwondt.

Men dacht, dat gij om mij uw' pligt als ridder schondt;

Men waande, dat mijn raad met schande u zou beladen,
Dat ik u dwingen kon, uwe afkomst te verraden...

Neen, als uw ziel bezweek voor wat mijn mond u ried,

O Pédro! 't waar' mijn hand, die u de borst doorstiet!

De ontëering is de dood! De deugd alléén is leven!

Ik, ik gaf u den dood, zoo 'k u de schand kon geven!

DON PÉDRO, met vuur.

Gezegend zij de kracht, die 'k in een vrouw hervind!

Wie kan laaghartig zijn voor haar, die hij bemint?

Neen! 'k bied u geen verraâr, die de afschuw is der braven —

'k Geef u een lijk, ontzien tot in den nacht der graven!

DONNA SOL.

De dood en de eer... o ja!.. Verkieszen wij die zaâm...

En Donna Sol zal zien... Ook zij heeft eer en naam!..

DON PÉDRO.

Gij sterven door mijn' dood!.. Neen! 'k zal het niet gehengen!

In u, geliefde! moet mijn leven zich verlengen!
 Het laatste denkbeeld, waar de dood me in tegenzweeft,
 Moet rusten in uw hart, waar heel mijn hart in leeft;
 Op dat zoo rein gelaat, door de aarde niet te schennen,
 Moet zij het eeuwig blijk van onze liefde erkennen!
 Als erfdeel van omhoog, van uit der zaal'gen rij,
 Slaat u Gods Goedheid gâ, blijft u mijn ziel nabij!

DONNA SOL.

O vader! gij-alléén veroorzaakt al ons lijden!
 Uw trots heeft mij misleid. Gij weest in vroeger tijden
 Mij al de bloemen aan, ontloken voor mijn schreên,
 En waartoe diende ik u?.. 'k Was uw slavin alleen!
 'k Liep lagchend naar den rand des afgronds, zonder vragen,
 Aan welke stervenspijn uwe eerzucht mij dorst wagen —
 Uw hand verplet mij — nu! dat dan uw dochter sneev!
 Ik buig mij voor u neêr... dat God uw schuld vergeev'!

DON PÉDRO.

En toch — het waar' zoo schoon, te leven en te minnen,
 In zulk een geur'ge lucht, beglansd door hemeltinnen,
 Wier smetloos blaauw als met een' goudstream is doorweefd;
 Hier, in ons *Spanje*, waar de nacht geen duister heeft;
 Hier, waar de zee, zoo grootsch, zoo statig in haar wieglen,
 Het sterrenfirmament zich in haar' schoot laat spieglen!
 O! elke levensaâm was meer dan zaligheid! —
 Ontvlugten wij dit oord en 't lot, ons toebereid!
 Laat ons de schatten, die zóó Hemelsch zijn, behouden:
 De liefde!.. en dan de jeugd!.. zij wanklen noch verouden!
 God gaf heur zoo veel schoons, opdat men aan Zijn Magt,
 En aan de toekomst van Zijn' Heilgen Hemel dacht!

DONNA SOL.

Zoo God u dus bezielt, wil Hij, dat gij zult leven!

De aard heeft haar bosschen, en de zee haar oeverdrevén:
 Vlucht!.. overál vindt gij een schuilplaats voor uw schreên.
 Niets houdt u hier terug; geen kluister prangt uw leên;
 Vlucht!.. gaan wij!.. doe mijn taal u nieuwe kracht verwerpen!
 Verstaat gij? Donna Sol wil niet, dat gij zult sterven!
 O! 't leven is te schoon, gelijk gij-zelf verklaart;
 Wie ook uw dood beveel', ik zeg u: blijf gespaard!

DON PÉDRO, met droefgeestigheid.

Ach, Donna Sol! wanneer de zeeman door de golven,
 Te midden van d' orkaan, op 't wrak zich ziet bedoiven,
 Blikt hij nog eenmaal, vóór de dood hem overmant,
 Naar 't nimmer weér te zien, en toch zoo dierbaar strand.
 Ziedaar, wat Pédro deed in 't uur der laatste smarte.
 Doof, doof den moed niet uit in 't fel geteisterd harte;
 Herroep veeléer 't gevoel van 't vorig oogenblik,
 Opdat het me ondersteun' tot bij mijn' jongsten snik!

DONNA SOL, onderworpen.

Gehoorzaam de eer!.. Ik zal mij uwer waardig toonen;
 Uw wil strekt mij tot wet; ik buig me, en smeeke verschoonen...
 Maar, Gusman's edle zoon! aanvaard mijn hand... Schoon 't lot
 Ons thans tot scheiden dwing', ik ben uw gâ voor God!

DON PÉDRO.

O! wees gezegend, wees gezegend, wat verdwijne,
 Hand, door den Hemel-zelv' vereenigd met de mijne!
 O weduw vóór den echt! gedenk steeds ons verbond,
 Ons huwlijk van het graf!

DONNA SOL.

Tot aan mijn' laatsten stond!

VIJFDE TOONEEL.*De vorigen, DON RAFAËL.*

DON RAFAËL.

Uw moeder zoekt u; zij komt herwaarts...

DONNA SOL, *tegen* Don Pédro.

Hier beneden

Geen stem meer voor mijn hart, geen steun meervoormijnschreden!

DON PÉDRO.

De Hemel antwoordt u!

DONNA SOL.

Zie 'k u op aard niet meer,

Dan wachte uw ziel me omhoog, ginds, in der zaalgen sfeer!

*(Zij verwijdert zich, door Don Rafaël gevolgd.)***ZESDE TOONEEL.**DON PÉDRO, *alléén; vervolgens* DONNA MARIA.

DON PÉDRO.

Vaarwel, mijn Donna Sol!.. O schriklijk, gruwzaam strijden!

Ik heb verwonnen, ja!.. maar 't is te zwaar, dat lijden!

En nu mijn moeder!.. God! van U de deugd alléén...

Sterk, sterk mij!.. Ik ben moè: ik heb te lang gestreên.

DONNA MARIA, *opkomende.*

Mijn zoon! mijn zoon!.. De vrees doet mij geheel vertsagen;

Ik wanhoop aan mij-zelv', aan alles!.. 'k Ben verslagen!

'k Kom van uw' vader, dien ik nooit meer *vader* heet!

De wreede man bleef doof voor al mijn zieleleed,

Als sprak mijn stem, mijn hart hem onverstaanbre klanken.

Niets rest u dus als mij... een moeder kan niet wanken!

Ik, ik zal u behoên, al staat mij niemand bij,
 Al blijve ik ook alléén: mijn zoon behoort aan mij!
 Ik sluit u aan mijn borst, ik klem u in mijne armen...
 De pligt zijt gij!.. gij de eer!.. gij 't Vaderland!.. Erbarmen!
 Ach, Pédro! zonder u niets edels meer, niets groots,
 Niets levends!.. Heel deze aard een schrikverblijf des doods!

DON PÉDRO.

Maar toch, gij weet... onze eer... en 't woord, doormij gegeven...

DONNA MARIA.

Neen! 'k wil niets weten... neen!.. mijn zoon, mijn zoon moet leven!

DON PÉDRO.

Wat zou men zeggen?..

DONNA MARIA.

Ha! ziedaar het schoone woord,

Dat alles zegt, en — niets, en elk gevoel versmoort!
 Gij moet dus sterven, om Don Sanche te behagen?
 Gij moet dus sterven, omdat hij zich kan verlagen
 Tot snoode ondankbaarheid?.. Wanneer 't gevaar u naakt,
 Is daar niet één, niet één! die voor uw leven waakt:
 Waartoe zoudt gij uw hulp aan andren dan verleenen?
 Zie, dierbaar kind! mijn oog is rood en dof van 't weenen,
 En toch, der tranen bron is nog niet opgedroogd.
 Mijn droefheid hijgt naar rust... Dat gij mij sparen moogt,
 En eindlijk ophoudt, mij vereenigd te bestrijden!..
 Het is genoeg!.. Ik wil, ik kan niet meer zóó lijden!..
 Lees in mijne oogen, hoe mijn hart is afgemat:
 De dagen van geluk zijn zeldzaam op mijn pad;
 De lach is even vreemd aan mijn versteende trekken,
 Maar tranen... tranen, ja! die kunt ge er steeds ontdekken!

DON PÉDRO.

Wat ook de erinring biedt, een hoogverheven naam
 Geeft onverwelkbren roem en diepe smart te zaâm...

DONNA MARIA.

Smart, roem en naam... gewis! drie giften, drie kleinooden,
 Wel schriklijk droef en zwaar!.. Kom! naam en roem ontvloden!
 Ik weet een stil verblijf, een wijkplaats op deze aard,
 Door water afgesneên, verscholen in geblaârt',
 Dat zelfs geen enklen straal van 't zonlicht door laat dringen;
 Een donkere vallei, nog maagd van stervelingen.
 Geen uwer beulen kent den weg naar 't eenzaam oord,
 Waar 't kluiznaarsleven door geen strijd meer wordt gestoord.
 Daarheen geleid ik u, wanneer de nacht zal keeren;
 Wij volgen 't starrenlicht der Noorder-hemelsfeeren,
 En morgen ligt zij ver, de wereld, die ik haat,
 Die dan eerst vrede schenkt, wanneer men haar verlaat.
 De menschen hebben u verbannen... laat ons vlieden!
 Verbannen wij ook hen, die ons den dood gebieden!

DON PÉDRO.

Ik gaf mijn woord...

DONNA MARIA.

O zwijg! Dat mij uw taal verschoon!
 'k Wacht antwoord van uw hart, niet van uw' trots, mijn zoon!
 In heel dit onderhoud, heb ik, om mij te wonden,
 Niet het gemoed mijns kinds, maar Gusman's aard hervonden;
 Ja, 't is zijn dwaze trots, die uit uw woorden spreekt.
 Zij beiden zijn één rots, waar al mijn hoop op breekt;
 Hun wreedheid groeit steeds aan, te temmen noch te keeren;
 Na al mijn tranen, is 't mijn bloed, dat zij begeeren...
 Gij zult het hebben!

DON PÉDRO.

O mijn moeder!

DONNA MARIA.

Geeft ge mij

Dien heiligen naam, zoo rijk aan liefde en melodij?
Ik, ik uw moeder?.. neen! ik ben uw vreemd geworden.
Ga!.. dat uw hoogmoed aan barbaarsche rooverhorden
Uw leven prijsgeev'; ik sterf door mijn eigen kind,
Dat ik te liefhad, en dat mij niet heeft bemind!

DON PÉDRO.

Ach! laat ons dit gesprek voleinden... Mededoogen!
Geen woord meer, smeek ik u!.. Ik voel mijn kracht vervlogen!

DONNA MARIA.

Wat acht gij langer nog tot spreken mij bekwaam?
U wacht de dood dáár ginds... en wij, wij sterven zaâm!
Gij heden nog in 't graf, en morgen ik, uw moeder!..
Vaarwel, mijn zoon!..

DON PÉDRO.

Neen! 'k blijf!.. ik blijf!..

DONNA MARIA.

Dank, Albehoeder!

Gezegend, groote God!

DON PÉDRO.

En nu, van hier, terstond!..

(Ter zijde.)

Ik vrees het naberouw!

DONNA MARIA, *in vervoering.*

De moeder, hoe gewond,
Herleeft weêr mét haar' zoon, en God zal 't hem beloonen,
Dat hij, mijn lieving! zich mijn redder wil betoonen!
Hij is de vreugde en 't heil van mijn vernieuwd bestaan!
Wat biedt de Hemel-zelf mij thans 'nog schooners aan?
Ik, ik herwon mijn' zoon, mijn' Pédro, heel mijn leven;
En 't moet ook u — niet waar? — een Hemelweelde geven:

Gij waart het mij verplicht, uw moeder, trouw en teêr —
Haar, die u 't aanzijn gaf, schenkt gij het aanzijn weêr!

DON PÉDRO, *tegen zijne moeder.*

'k Verlaat u nimmer meer...

DONNA MARIA.

Ja, ver van die ons haten,

Altijd...

DON PÉDRO, *Gusman ziende.*

Mijn vader!

ZEVENDE TOONEEL.

De vorigen, GUSMAN.

GUSMAN, *tegen Don Pédro.*

Hoor...

DONNA MARIA, *den arm van haar' zoon grijpende.*

Hij zal mij niet verlaten!

GUSMAN, *tegen Donna Maria, kalm en zachtvaardig.*

Hoor mij, Maria!... 'k Wil, tot aan het einde toe,
Dat ik, mijn woord getrouw, aan eer en pligt voldoe.
Den Emir wordt met Jose een brief door mij gezonden;
Hij is een waardig mensch, regtvaardig steeds bevonden,
En wordt het hem bewust, wat Pédro, naast mijn zij',
Voor Prins Al-Manzour, in der Mooren woestenij,
Als jeugdige legerhoofd heldhaftig mogt volbrengen,
Hij zal — 'k verzeker 't u — geen lage wraak gehengen.

DONNA MARIA.

En op zoo dwaze kans zou mijn geluk gebouwd?
Neen! 'k heb reeds al te vaak de wankle hoop vertrouwd;
Maar als ge aan moordnaars schrijft, vraag, of 't hun kan gelukken,
Mij hier uw eigen kind van 't moederhart te rukken!

GUSMAN.

Vrouw! door Kastielje's wet en door de wet van God,
Ben ik hoofd van 't gezin, ben 'k meester van uw lot,
Ben 'k opperheer, wiens magt door niemand is te schennen,
Ja, wiens gezag zelfs gij, als gade, moet erkennen.

(Op zijn' zoon wijzende.)

Zijne eer is ook mijne eer, en ik-alléén beslis,
Of hij mijn' naam verguist, of hem steeds waardig is.
Hoe dikwerf heeft dat regt gezwegen in mijn harte,
Uit meelij' voor 't gekerm van uw geregte smarte!
Hoe dikwerf heeft mijn liefde uw tranen niet gespaard!
Maar daar zijn uren, wier gewigt de ziel bezwaart,
Beslissende uren, die het teerst gevoel doen zwichten,
Opdat slechts eer en pligt ons duister pad verlichten!..
Laat ons een oogenblik alléén, mevrouw!

DONNA MARIA.

Alléén?

Neen, ik moet waken voor mijn' zoon... ik ga niet, neen!

GUSMAN.

Ik zweer u: 's vaders hand zal hem tot u geleiden.

DONNA MARIA.

Ik zal dus, op uw woord, hem nogmaals zien, vóór 't scheiden?

GUSMAN.

Op 't woord van Gusman!

DONNA MARIA, *ter zijde.*

God bezielt mij met een plan!

(Tegen Gusman.)

Ik ga: uw woord is de eed, dien men gelooven kan!

(Zij vertrekt.)

ACHTSTE TOONEEL.

GUSMAN, DON PÉDRO.

GUSMAN, *tegen zijn' zoon.*

Kom nader! Waarom toch zie 'k, in deze oogenblikken,
U van mij afgekeerd, en als voor mij verschrikken;
Thans, nu ge uw' vader, nu ge uw moeder zóó verlaat,
En gij het meest uw oor moest leenen aan mijn' raad?

DON PÉDRO.

Mijn vader!..

GUSMAN.

Geef me uw hand... Mijn zoon! ik voel haar beven;
'k Zie uw gelaat verbleekt... 'k zie u den moed begeven!..
Waar, waar is de oorlogsdeugd, die ge eenmaal toonen derst;
Waar is de stem der eer, die weêrklonk in uw borst?
Heeft dan mijn wapenschild geen krijgsroem meer te hopen?
De vrees, de lage vrees is in mijn huis geslopen!

DON PÉDRO.

Een lafäard!.. ik!.. uw zoon!.. 'k Was slechts één oogwenk zwak,
Maar 't was mijn moeder, die in tranen tot mij sprak.

GUSMAN.

'k Begrijp. De moeder heeft, door al dat schreijend spreken,
Haar' zoon verwonnen, om zijn' riddereed te breken!
Een moeder is zoo sterk, en ja! haar taal klinkt schoon,
Als zij geheel heur liefde ontwikkelt aan haar' zoon;
Ik weet dat... Maar één vraag: zou Gusman's bloed niet duchten,
In 't woeden van 't gevecht, des vijands staal te ontvlugten,
Wanneer de moeder, in het aanzigt van den dood,
Haar' zoon tot lafäard doemde, en hem de vlugt gebod?
Gij zwijgt!.. Dat zwijgen doet me uw waardig antwoord kennen:
Want de inspraak van het bloed is door geen vrees te schennen.

De voet heeft wel gewankt, maar niet het hart. Gij moet
 Getrouw zijn aan uw' pligt, gelijk de priesterstoet
 Getrouw is aan 't altaar; mijn zoon! gij moogt niet luistren,
 Wat aardse stemmen u verlokken tegenflustren.
 De eer, ziet gij, de eer is God. Men zwijgt, wanneer zij spreekt;
 Men buigt voor haar bevel, zelfs als het hart ons breekt.
 Ik lag in de eene schaal des evenaars mijn liefde
 Voor u — de ondraagbre smart, die reeds uw moeder griefde,
 En wis haar dooden zal — uw bloed, mijn eigen bloed!
 Kortom, dat alles, wat één dag mij kosten moet;
 In de andre, 't vaderland, die stem, door niets te dooven —
 De deugd uws voorgelachts, een stralengloed van boven —
 Het eens gegeven woord, het uwe aan s' vijands heir —
 't Gevaar van 't Spaansche Rijk, 't gevaar der Christenleer —
 En meer nog dan dat al... de diepe smaadbetooning,
 Den hoon, mij aangedaan door Sanche, Spanje's Koning.
 Toen, toen heb ik niet meer gewiefeld, neen, mijn zoon!
 Gij ook, gij kent de spreuk, uw wapenschild ter kroon,
 In de ure der geboort', door God als voorgeschreven
 Aan elk van ons geslacht: *de Koning boven 't leven!* (†)

DON PÉDRO.

O spreek, mijn vader! Spreek! uw schoone en edle taal
 Ontgloeit op nieuw mijn ziel, ompantser't mij met staal!

GUSMAN.

En echter is de hoop nog niet geheel verloren.
 Ja, 'k stel vertrouwen in het legerhoofd der Mooren;

(†) Méry heeft het Spaansche devies: *mas pesa el rey que la sangre* in het Fransch woordelijk kunnen overbrengen: *le roi pèse plus que le sang*. De Hollandsche vertaler is niet zoo gelukkig geweest, maar hoopt toch, de ware beteekenis te hebben weêrgegeven.

Ik wacht van 's Emirs deugd de redding van uw' dood,
 Omdat ik voor zijn zaak eenmaal mijn bloed vergoot.
 Maar de allerschoonste hoop ziet men zoo ligt vervlogen,
 Wanneer men 't goede wacht; wat misdaad is en logen,
 Heeft meerder kans op aard, dat de uitkomst niet bedriegt.
 Indien dus, wat ik hoop, als ijdele rook vervliegt,
 Als gij *moet* sterven, zoon! behoud uw Ridderwaarde;
 Uw roem zal, na uw' dood, weêrklinken over de aarde;
 Sterf driemaal, tot ontzag, tot schrik van 's vijands schaar,
 Sterf, sterf als Christenzoon, als held, als martelaar!

DON PÉDRO, de hand van zijn vader drukkende.

O vader! thans zijt gij 't, die siddert!..

GUSMAN.

Stilgezwegen!..

Kent gij het denkbeeld wel, door 't volk van ons verkregen?
 Geen menschelijk gevoel bezielt ons trotsch gemoed;
 Wij offren aan den roem zelfs onzer kindren bloed! —
 Toch, schoon ik Gusman heet, voel ik de hartaar trillen:
 De mensch spreekt in mijn borst, wat ook de held moog' willen;
 Ons hart bloedt ook, mijn zoon! schoon 't niemands aandacht wekt:
 De wapenrusting houdt de wond voor 't oog bedekt!...
 Zelfs voor uw moeder, in het uur der wreedste smarten,
 Verberg ik, hoe ik lij', de diepe wond mijns harten,
 En als ze, in droeven waan, mijn ongevoel verfoeit,
 Schreit heel mijn ziel, ofschoon geen traan mijn wang besproeit.

DON PÉDRO.

Hoe! uw geheimen, aan geen ander' te openbaren,
 Stort ge in mijn' boezem uit, wilt gij aan mij verklaren!..
 Wat streelende eer voor mij!

GUSMAN.

Spreek zacht, mijn zoon! spreek zacht!..

De moed, die in den strijd gevaar en dood veracht,
 Is deugd van edel bloed, en velen ingeschapen;
 Maar menig kamp genaakt, waarin geen oorlogswapen,
 Geen stalen borstkuras, geen dapperheid behoedt —
 En zulk een worstling is 't, die ik thans lijden moet.
 O! 't ware ligt, mijn zoon! steeds in den strijd te leven,
 Met stof en gruis bedekt, van zonneglans omgeven,
 Dáár, waar de zegepraal den sterksten krijger loont,
 En zelfs tot in den dood de glorie hem bekroont!
 Maar 't lot voldoet zoo schaars aan 's menschen zielsverlangen:
 Wij hebben 't levenslicht en de eer van God ontvangen;
 Het leven-zelf wordt vaak verkwest, ja, menig keer
 Als weggeworpen in 't gewoel des strijds... maar de eer,
 De eer wordt getrouw bewaard, met zorg in 't hart gedragen,
 Als de een'ge schat, dien God den mensch terug zal vragen,
 En voor de strengheid van dien Regter is 't kleinood,
 Slechts door één vlek ontsierd, van alle waarde ontbloot!
 Wat dus het lot ons bied' aan onverduurbre smarte,
 De eer zegt u: ga!.. Ga heen! herhaalt uws vaders harte,
 Al zwijmt zijn laatste kracht, al vreest zijn teederheid,
 U nog het pad te ontraân, dat u ter dood geleidt!

DON PÉDRO.

Ik ga, mijn vader! en uw stem zal mij verzellen;
 Voor u, voor *Spanje's* heil zal ik ten grave snellen,
 Ja, voor den Koning, hoe zijn sarrende overmoed
 Ons hoonen dorst... ik ga: *de Koning boven 't bloed!*

GUSMAN, *hem omärmende.*

Kom, kom me aan 't hart, mijn zoon!

DON PÉDRO.

Wat Hemelzoet omärmen!

GUSMAN.

Ik zegen u!.. Dat God Zich onzer moge erbarmen!

DON PÉDRO.

Wat zie ik?.. Hoe! gij weent!

GUSMAN.

Wij zijn alléén!

DON PÉDRO.

O pijn!

GUSMAN.

Laat mij één oogenblik nog Pédro's vader zijn!

(Men hoort buiten verwarde kreeten.)

Van waar dat vreemd gerucht?

NEGENDE TOONEEL.*De vorigen, DONNA MARIA.*

DONNA MARIA.

Ik zie mij nog beminnen,
 Al dringt mijn smeekebed het vaderhart niet binnen!
 Geheel het leger, heel het volk is dáár... Aanschouw!..
 Men wil, dat gij u mensch betoon' aan 't hart der vrouw!
 De moeders zijn voor mij. De gansche stad staat vaardig,
 Het edle *Tarifa*, den dappren grensmuur waardig,
 En keert zich tegen u, en eischt, in drift gewekt,
 Dat gij mijn' Pédro aan der beulen zwaard onttrekt!

GUSMAN, *tegen* Donna Maria.

Gij stort ons allen in 't verderf!.. Men zal gelooven,
 Dat Gusman, om zijn' zoon aan 's vijands magt te ontrooven,
 Zelf 't volk tot oproer heeft verleid en aangezet...

DONNA MARIA.

Wat gaat het mij aan, zoo mijn kind slechts word' gered!

TIENDE TOONEEL.

De vorigen, JOSE, VOLK, SOLDATEN, ALIATAR.

DONNA MARIA.

Zie, zie!

JOSE.

Don Pédro leev'!

DE SOLDATEN.

Hij mag, hij moet niet sneven!

ALIATAR, *tegen* Gusman.

'k Toef op uw' zoon.

GUSMAN.

Hij wacht.

ALIATAR.

Het oorlof, hem gegeven,

Verliep.

DONNA MARIA, *tegen de* Soldaten.

Maar spreekt dan toch... spreek, Jose!

JOSE.

Heer! gij weet...

GUSMAN.

Stel d' Emir-zelv' deez' brief ter hand. Zijt gij gereed?

Wat wederhoudt u? Voedt gij vrees?

JOSE.

Ik, vrees? Wat vragen!

'k Meen, dat de vrees en Jose elkander niet verdragen.

DONNA MARIA.

Hij wil 't behoud mijns zoons.

(Tegen de Soldaten.)

En gij?

DE SOLDATEN.

Ook wij! ook wij!

GUSMAN.

Bij alle Heilgen! wie beveelt hier buiten mij?

JOSE.

Heer! laat ons...

GUSMAN.

Zwijg!.. De schuld, mij onbekend gebleven,
 Kan ik, goedwillig, nog ontkennen en vergeven;
 Maar zeg mij niets meer... niets... geen enkel woord!.. Ga heen!

JOSE.

Wij buigen voor uw' wil.

DONNA MARIA.

Lafhartigen!.. Maar neen!

Gij blijft, niet waar? gij houdt het woord, mij straks gezworen;
 Mijn vrienden! staat me bij!.. Gaaft gij mijn zaak verloren,
 Uw moeder — 'k zeg het u — uw zuster of uw vrouw
 Zou u vervloeken, zoo als ik u vloeken zou!

DE SOLDATEN, *op vasten toon.*

Don Pédro zal niet gaan!

GUSMAN.

Men durft van mij begeeren,

Dat ik, voor 's vijands oog, mijn' zoon zich laat ontëeren!
 Wel nu dan! 'k lever mij in zijne plaats.

(Tegen Aliatar.)

Ik geef

Mij u gevangen.

DON PÉDRO, *schietsijk.*

'k Ga, mijn vader!

(Tegen Aliatar.)

Dat ik sneev'!

(Tegen zijne moeder.)

Mijn woord is heilig!.. U beveel ik d' Albehoeder!

GUSMAN, *tegen Jose.*

Deez' brief...

JOSE.

Aan d' Emir?

GUSMAN.

Ja.

DON PÉDRO.

Vaarwel, mijn dierbre moeder!

DONNA MARIA.

Mijn zoon! mijn zoon!

DON PÉDRO.

Vaarwel!

JOSE.

Nog blijft de hoop bestaan.

GUSMAN.

God! dat Uw Wil geschiede!.. Ik heb mijn' pligt gedaan!

EINDE VAN HET VIERDE BEDRIJF.

V I J F D E B E D R I J F .

*Het tooneel verbeeldt een gedeelte der vestingwerken van Tarifa. —
Een trap geleidt naar den wal, van kanteelen voorzien; op
den voorgrond ter linkerzijde een ijzeren kruis op een
pilaar met steenen trap. Het is nacht.*

E E R S T E T O O N E E L .

GUSMAN, op den wal.

Nog Jose niet terug!.. En hoe mijn oog blij' staren,
'k Mag in de duisternis geen schaduw zelfs ontwaren.
Mijn blikken dolen steeds in 't vér verschiet, langs 't strand,
De legervuren rond, gezaaid op 't oeverzand.
Dáár is mijn zoon... mijn zoon!.. Des Emirs krijgsgevangen!
En niets... geen flaauw gerucht!.. De zee slechts ruischt haar
zangen.

(Hij treedt den wal af.)

Wat hem weêrhouden mag?.. Het eischt zoo weinig tijd,
Dat hij mij 't antwoord breng' en mij van d' angst bevrijd'.
O! wat ontzetzbre nacht... mij langer dan het leven!
En wie, die me openbaart, wat de uchtendstond zal geven?
Wat, wat zal de Emir doen? Verloochent hij zijn' naam?
Toont hij zich tot zoo snood een gruweldaad bekwaam?
Neen, neen, onmooglijk!.. 'k Voel mijn denkerskracht bezweken.
Mijn zoon zou sterven?... neen!.. De Godheid-zelf zou spreken;
De Godheid-zelf zond wis Haar' Engel, door wiens hand
Eens Izak bleef gespaard voor Abram's offerand! —

In 't eind verrijst de dag in ak'lig schemerduister,
 Nog droever dan de nacht, beglansd door starrenluister;
 De horizont wordt rood als bloed... Het is me een beeld,
 Of de uchtend aan den dag iets ijslijks mededeelt.
 O! 'k voel mijn zielevrees, mijn' doodsangst wederkomen!
 Dan liever duisternis! dan liever wakend droomen!
 Ik schuw het morgenlicht, uit siddring, wat mij wacht —
 De schrikbre nacht was kalm — de ontmenschte beul sliep zacht.
 De zon... de zon verraadt de bleekheid mijner trekken,
 Die 'k, als een bloodaard, door het nachtfloers woû bedekken,
 En 'k huiver, dat elkéen, als ik mij-zelv', herkenn',
 Als mij het masker breekt, en ik laaghartig ben.

(Men hoort achter de schermen zingen.)

Het minst gerucht doet mij ontstellen... IJdel vreezen!
 Het is een werkman, met den uchtendstond herrezen.
 Hij gaat ten arbeid heen... hij zingt, verheugd, getroost,
 Want, als hij thuiswaarts keert, hervindt hij al zijn kroost.

Zang in de verte.

't Zij, dat men Christen is of Moor,
 Breekt de eerste straal van d' uchtend door,
 En zwijgt de nachtegaal,
 Dan mengt de Spanjaard zijn gebeên
 In 't Allah van den Saraçeen,
 En één is beider taal.

TWEEDE TOONEEL.

GUSMAN, *vervolgens Jose.*GUSMAN, *Jose ziende komen.*

Ja, nu, nu is hij 't toch!.. Dat God mij onderschrage!
Dat ik mij Christen toon', dat ik me als held gedrage?

(Tegen Jose, die opkomt.)

Spreek... wat wil de Emir, wat de Infant?... Uw oog voorspelt
Mij onheil... Spreek!.. Ik eisch, dat gij mij d' uitslag meldt.

JOSE, een' brief te voorschijn halende.

Heer! deze brief zal... naar ik gis... u 't antwoord geven.

GUSMAN, schielijk den brief nemende.

Dees brief!.. Hoe klopt mij 't hart!.. 'k Voel heel mijn
aanzijn beven!

Ziehier dan 't lot mijns zoons: het leven of de dood!

Welk woord bevat dit schrift?..

(Tegen Jose.)

Spreek, oude krijgsgenoot!

Zaagt gij d' Infant?... zaagt gij zijn dochter?..

JOSE.

'k Mogt hem spreken;

Hij-zelf gaf mij den brief.

GUSMAN.

Hij-zelf?... Verschriklijk teeken!

En hebt gij niets ontdekt in 't oog van den verraar?

JOSE.

Ik werd uit zijn gelaat zijn opzet niet ontwaar;

Maar toch, zoo lang men schrijft, geef ik geen hoop verloren.

GUSMAN.

Dat is zoo!.. Ik heraâm... De Hemel zal verhooren!

(Hij breekt het zegel open, leest, en geeft een' gil.)

JOSE.

Wat deert u, Heer?

GUSMAN, *verwilderd.*

O neen! ik las verkeerd... ik kan,
Ik kan niet zien meer... God!..

JOSE.

Hoe luidt dat antwoord dan?

GUSMAN.

't Komt uit de hel!.. Hoor toe! Wanneer des vijands scharen
Zich aan den voet des wals ten aanval weêr vergâren,
Zal driemaal zijn trompet weêrschallen; zoo de stad
Zich dan niet overgeeft, met al, wat zij bevat,
Zoo dan der Halve Maan mijn vest niet wordt geboden,
Zien wij, dáár voor ons oog, mijn' zoon, mijn' Pédro dooden!
Zijn bloed zal vloeijen vóór dien muur!..

JOSE.

O gruwelfeit!

GUSMAN.

Maar welk een middel zal ons redden?.. wat beleid?..
Nog slaapt de stad... ik kan op eens haar doen ontwaken...

JOSE.

Ja, Heer! laat ons met spoed Don Pédro's banden slaken.
Ontsluit men, op uw' last, de kleine vestingpoort,
Ik ij! met de eêlste keur van onze dappren voort;
Wij vallen met het zwaard in 't legerkamp der Mooren...

GUSMAN.

Neen, Jose! neen... vergeefs!.. Dan waar' mijn zoon verloren.
Zoo de Emir wil, dat hij zal sterven, wordt die daad
Verhaasting van zijn' dood, en gij, gij koopt te laat!

JOSE.

Dus zijn de handen ons gebonden?.. Wij verkrijgen

Zelfs van den vader niets... God spreekt: aan ons het zwijgen!

GUSMAN.

Mijn zoon! mijn dierbaar kind!

JOSE, Donna Maria *in de verte ontdekkende.*

O God! zijn moeder naakt.

GUSMAN, *tegen Jose.*

Vlieg, vlieg haar te gemoet! Geen zucht door u geslaakt,
Geen woord door u verraan!.. Niets, niets mag zij ontwaren;
Zeg haar, dat de Emir, schoon hij weigert, hem zal sparen...
Ga!

JOSE.

Ik gehoorzaam, Heer!

(Hij verwijdert zich schielijk.)

DERDE TOONEEL.

GUSMAN, *allén.*

O! dat zij nimmer giss',

Wat voor Don Gusman's huis dat sein des vijands is!
Rampzaalge moeder!.. Heer! geef, in mijn laatste dagen,
Bij al, wat mij verplet, mij ook haar smart te dragen!
Daar komt zij!

VIERDE TOONEEL.

GUSMAN, DONNA MARIA.

DONNA MARIA.

De Emir heeft geweigerd...

GUSMAN.

Hoor naar mij...

DONNA MARIA.

Ik weet het. Rest u thans een vonk van medelij'
 In 't harte, spreek dan: moet ik hopen, moet ik sneven?
 Ik wacht mijn vonnis.

GUSMAN.

Nog kan hij... ons kind... hergeven...

DONNA MARIA.

Gij-zelf gelooft het niet; uw mond is niet opregt;
 Uw weifelende tong verraadt meer, dan zij zegt.
 'k Vraag u een enkel woord... ras is de tijd verstreken:
 Wat, wat hebt gij beslist?

GUSMAN.

Maria! laat mij spreken.

Deez' nacht heeft mij een boô uit 's Konings naam gemeld,
 Dat hij, Don Sanche, ons met zijn heir ter hulpe snelt.
 Dus is de stad gered, indien we, als landsgetrouwen,
Tarifa nog één dag, één dag slechts nog behouën,
 Indien wij 's vijands magt doen deinzen van deez' wal,
 Niet wikkende in den strijd, wat prijs hij kosten zal.
 Ziedaar den kreet van *Spanje*, en ik, ik moet hem hooren!
 Rondöm mij zweert men d'eed: „wat nood ons zij beschoren,
 „Wij weigren elk verdrag, en tarten d' Islamiet!”
 De wakkre burgerij, die met ons weêrstand biedt,
 Voelt, als mijn krijgsvolk, 't hart van de eigen aandrift blaken;
 Zij waken, strijden zaâm, tot de uitkomst zal genaken;
 Zij sneuven, zoo het moet, getroost in 't stervenslot,
 Soldaten op den wal, en martlaars op 't schavot!

DONNA MARIA.

Ziedaar dan uw besluit!.. Mijn moederstem moet zwijgen;
 Zij kan zelfs voor uw' zoon geen lijfsgenâ verkrijgen!
 Thans, thans eerst ken ik u, nu gij u-zelv' verraadt:

Uw leven en uw liefde is de cernaam van — soldaat!
 Uw een'ge vrees is, dat de Moor uw' roem doet dalen,
 En voor zoo ijdlèn trots kunt gij uw borst verstalen.
 Gij, oorlogshelden! kent geen tranen, voelt geen smart:
 't Metaal van uw kuras ompantsert u het hart.
 't Is, of de menschlijkheid uw binnenst is ontvloden;
 Uw zegepralen zijn gekocht met stapels dooden;
 Gij leeft slechts in 't verderf, en voelt eerst, dat gij leeft,
 Wanneer het moederoog geen traan meer over heeft!

(Met bitteren spot.)

Gewis! gij moet Don Sanche uw kostbaarst bloed zelfs schenken,
 Als gij zijn' bittren smaad van vroeger wilt herdenken;
 En dan, wat nieuwe roem lacht in 't verschiet u aan!
 Geheel het leger zingt, geknield, uw gloriedaân;
 De Koning, door wiens gunst ge u 't aanzijn voelt verrukken,
 Zal op het oorlogsveld u in zijne armen drukken;
 Maar, zegevierend held! 't gebloemte van uw kroon
 Zal rood zijn door het bloed van uw' vermoorden zoon!

GUSMAN, bedaard.

Ik moet tot zelfs uw' spot met deerenis verdragen:
 De felle droefheid heeft met blindheid u geslagen;
 Maar God, die alles leest in 't diepgewond gemoed,
 Weet, wat uw klaaggeschrei mijn ziele lijden doet.
 — Gij wilt dus, dat uw zoon tot elken prijs zal leven? —
 Spreek, en ik zal de stad den Afrikaan hergeven;
 Maar o! bedenk u wel, vóór u de keus berouwt!...
 Zie al de tempels, door 't Geloof hier opgebouwd:
 Niet voor den Koning slechts blijf ik hunn' grond bewaren,
 Maar voor der Vorsten Vorst, den God der Christenscharen!

(Op het kruis wijzende, dat op den steenen pilaar staat.)

Eens heeft *Tarifa's* volk, door mij weêr opgestaan,

Dit heilig Kruis geplant voor Mecca's Halve Maan...
 Wel nu! ontsluit de poort van deez' gewijde wallen,
 Gelijk een stortvloed zal de Moor ons overvallen;
 Wij zullen 't toevlugtsoord der kloosters zien ontwijjd,
 De altaren neêrgestormd, gelijk in vroeger' tijd,
 Het Kruis omvergerukt, de graven zelfs geschonden,
 Der relikwieën schat door 't woedend vuur verslonden,
 En, als tot overmaat van zoo veel gruwzaamheên,
 De heilge Hostie in het slijk der straat vertreên!

DONNA MARIA.

(Zij geeft een' gil, en valt op de knieën, zich het gelaat bedekkende.)

Ah!

GUSMAN.

Dan, niet waar? hebt gij uw' zielewensch verkregen!
 De eer, *Spanje*, Christus' Kerk, 't ligt al in 't stof gezegen;
 Maar gij, uw zoon en ik, wij leven rustig voort,
 Zelfs van de wroeging vrij, die 't brein tot waanzin spoort!

DONNA MARIA.

Genoeg! Ik volg uw stem! God will' mijn taal verschoonen!
 Doe, Gusman! doe uw' pligt — ik zal mij sterk betoonen.

GUSMAN.

Ja, toon u uwer waard, en sta onwrikbaar pal,
 Als hij, die aan uw huis een martlaar schenken zal!

VIJFDE TOONEEL.

GUSMAN, DONNA MARIA, JOSE, DON RAFAËL.

JOSE, *met drift opkomende.*

Hoopt! hoopt!

DONNA MARIA.

Wat zegt hij?

GUSMAN.

Ik hoop steeds op 't Alvermogen.

JOSE.

't Is Donna Sol...

DONNA MARIA.

Heeft zij haars vaders hart bewogen?

JOSE.

Haars vaders hart?.. O neen! De Infant is wreed van aard,
 Meer nog dan de Emir-zelf; niets, dat hem deernis baart;
 Maar 't is zijn dochter, die Don Pédro zal behoeden,
 Een Engel, die de schuld des snoodaards wil vergoeden!
 Ziehier het moedig plan, door de edle maagd bepaald:
 Haar pagie, die mij volgt, heeft mij 't in vuur verhaald,
 Toen ik hem op de brug het eerst mogt tegensnellen:
 Zij komt als gijzlares zich in uw handen stellen,
 Zoodra zij onbemerkt den vijand kan ontvlîen.
 Wanneer wij dan zijn heir de vesting naadren zien,
 En zijn klaoenen, vóór de gracht, ons tegenschallen,
 Vertoon ik Donna Sol van gindsche hooge wallen
 Aan 't oog van den verraâr, en roep hem luidkeels toe:
 „Aanschouw uw dochter! Dat gij thans uw wraak voldoe!
 „Hebt gij een gijzlaar, ons is ook een pand gegeven.
 „Kies: oog om oog, en tand om tand — de dood of 't leven!
 „Geef ons Don Pédro weêr, of, zoo gij hem verslaat,
 „Valt Donna Sol met hem, als 't offer van uw' haat!”

GUSMAN.

Geen zoo ontmenschte wraak!

JOSE.

Ik bid u, laat mij spreken:

't Is een bedreiging slechts, om 't snoode hart te breken.
 De booze, of hij gering, of groot en magtig zij,

Denkt, dat heel 't menschdom is geschapen zoo als hij:
De vrees zal 's tijgers aard zich-zelfen doen vergeten...

GUSMAN.

Ja, als de Infant mijn hart naar 't zijn' waagde af te meten,
Voorzeker, dat hem de angst voor 't lot zijns kinds be kroop...

DONNA MARIA.

Ze is de Engel van behoud!

JOSE.

Ik wacht haar vol van hoop.

GUSMAN.

De Hemel geve, dat wij spoedig haar zien komen!

DONNA MARIA.

Wat's dit?.. 'k Heb wapenklank en krijgsgeschreeuw vernomen...

RAFAËL, *op den wal.*

Een talloos leger naakt...

(Men hoort trompetgeschal.)

GUSMAN.

O God!

JOSE.

Het sein begint.

GUSMAN.

Afgrijslijk oogenblik!

ZESDE TOONEEL.

De vorigen, SOLDATEN, RIDDERS, MANNEN EN VROUWEN UIT HET VOLK.

DONNA MARIA, *tegen Gusman.*

Spreek! Geldt dat sein ons kind?

Wat moet gebeuren?.. 'k Voel van schrik mij als versteenend!..

GUSMAN, *legen Donna Maria.*

In naam des Hemels, ga!.. bid ver van hier... ga henen!
Ik vlieg den vijand in 't gemoet, door pligt bezielde...

RAFAËL, *schrikkend den wal afdalende.*

Mevrouw!.. uw zoon, omringd van d' Afrikanen... geknield...

DONNA MARIA, *een' gil gevende.*

Ah!.. 't Is zijn dood!

GUSMAN.

Mevrouw! ik bid u, vlied deez' wallen.

DONNA MARIA.

Neen, neen! de stem van 't bloed is sterker dan gij allen!
Neen, 'k wil den gruwel niet!.. Soldaten! redt mijn zoon!
Snelt heen; ontsluit de poort!.. geen weêrstand meer geboën!..
Geef, Gusman! hun 't bevel, dat zij mijn smart verhooren...
Ach! vruchtloos is mijn bede, en alle hoop verloren!
Geen enkel vaderhart bij heel die mannenschaar,
Bedaard, bewegingloos, gedrongen op elkaâr,
Als in een circus, waar welhaast het bloed zal stroomen!

(Roepende.)

O Donna Sol! verschijn! wil mij ter redding komen!
In dit noodlottig uur, nu me alle hulp ontvliedt,
Is zij alléén de hoop, die mij nog overschiet!...

(Men hoort het tweede trompetgeschal. Algemeene beweging van schrik.)

JOSE.

O! reeds ten tweeden maal!

DONNA MARIA, *roepende.*

Kom, Donna Sol!

GUSMAN.

Algoede!

Dat mij Uw Liefde sterk' en mijn geloof behoede!

(Den wal beklimmende.)

Plaats!

DONNA MARIA, *altijd naar den kant der stad uitziende.*

Nog verschijnt zij niet!

GUSMAN, *op den wal.**Kastielje's edle Infant!*

De roem van mijn geslacht, de hoop van 't Vaderland,
 Mijn zoon valt op uw' wenk door 't staal van moordenaren.
 Aan u de schand'!.. aan hem de palm der martelaren!
 Uw namen sterven niet, maar worden zaâm geboekt,
 De zijne hoog in eer, en de uwe — diep gevloekt!
 Volbreng uw werk, o beul! in 't aanzigt van den vader!..
 Zoo u een zwaard ontbreekt, ziehier mijn dolk, verrader!

DONNA MARIA, *Donna Sol ziende.*

Zij is 't! God lof! zij is 't!

ZEVENDE TOONEEL.*De vorigen, DONNA SOL.*GUSMAN, *schielijk den wal afklimmende.*

Dat zij gezegend zij!

DONNA SOL.

Één zelfde lot voor ons!.. De dood voor hem en mij!
 Dat thans mijn vader 't weet': mijn lot is zaâmgeweven
 Met dat uws zoons: hij sterft, en — Donna Sol zal sneven!

*(Derde trompetgeschal.)*GUSMAN, *Donna Sol naar den wal trekkende.*

Kom!.. Kom!..

(Donna Maria, uitgeput, tracht vruchteloos, hen te volgen; zij wankelt, blijft staan aan den voet van 't kruis, en omvat het, om zich te onderschragen.)

JOSE, op den wal, den Mooren toeroepende.

Houdtop!..houdt op! — Te laat!.. te laat!.. Een lijk!

DONNA MARIA.

Dood! dood!

(Zij zinkt op de knieën.)

GUSMAN, naar Donna Maria snellende.

Hij is bij God!

DONNA MARIA.

Almagtige! ik bezwijk!..

(Donna Sol beklimt langzaam den wal.)

JOSE.

De Hemel wilde ons dus geen medelij' verleenen!

DONNA SOL.

Mijn vader! zie uw kind met haar' gemaal vereenen!

(Zij stort zich van den wal.)

JOSE, die eene beweging heeft gedaan, om haar tegen te houden.

O Donna Sol! — Ook dood!.. Arm kind, vol liefde en trouw!..

Maar, God! kan 't waarheid zijn, wat 'k in de verte aanschouw?

Kastielje's legervaan!.. Gij zijt te laat verzezen,

Maar toch ons welkom!

(Tegen Gusman.)

Heer! 't loon zal u waardig wezen!

De Koning en zijn heir genaken onze stad.

GUSMAN, als plotselings ontwaakt, en zijn' degen trekkende.

Ha! 't is niet nutloos dan, dat ik mijn zoon vergat!

God zij in ootmoed dank! Ons Spanje blijft behouën!

Op, vrienden! voorwaarts! doet den Moor ons Kruis aanschouwen!

Laat neêr de brug! Verheft uw vanen!.. 't Is door bloed,
Dat gij mijn tranen en haar wanhoop wreken moet!

(Op den wal klimmende.)

O' Koning! schoon uw smaad Don Gusman eens verneêrde,
Zie thans, tot welk een' prijs hij *Tarifa* verweerde!

*GUSMAN snelt, met den degen in de hand, naar de brug;
de vaandels en banieren zweeven hoog in de lucht;
het leger volgt Gusman in geestdrift.*

E I N D E.

